

Foto:
Angelo Brezoianu /
Agerpres

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

DENNIS DELETANT

Doctor Honoris Causa

© Direcția Comunicare și Relații Publice
Universitatea din București
Tipărit la Tipografia E.U.B.-B.U.P.
Editura Universității din București-Bucharest University Press

---

2024

DENNIS DELETANT
DOCTOR HONORIS CAUSA

Laudatio | Dennis Deletant

Magnifice Rector,
Domnule Președinte al Senatului Universității,
Stimate domnule profesor Dennis Deletant,
Distinși colegi, membri ai comunității universitare,
Doamnelor și domnilor,

Sunt deosebit de onorat să prezint astăzi *Laudatio* pentru domnul profesor dr. Dennis Deletant, în cadrul acestui solemn act al Universității din București prin care i se conferă titlul de *Doctor Honoris Causa* ca apreciere a activității sale remarcabile în domeniul istoriei României, a contribuției sale remarcabile la promovarea relațiilor academice ale Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord cu România, precum și la transformarea democratică a României postcomuniste. Aceasta este cea mai mare onoare pe care universitatea noastră o poate decerna, și vă mulțumim, dragă domnule profesor Dennis Deletant, pentru că acceptați această distincție din partea noastră.

*

Domnul Dennis Deletant s-a născut la Norfolk în 1946, într-o Mare Britanie care se refăcea după Al Doilea Război Mondial. Și-a început studiile universitare la University of London în 1964, alegând să se specializeze în limba, istoria și cultura românească. Erau ani de deschidere relativă, când România părea să se distanțeze de Uniunea Sovietică și să se deschidă oarecum către Occident. Când a venit pentru prima dată în România în 1965, Dennis Deletant a putut vedea repede limitele deschiderii, rigiditățile sistemului comunist care ținea să controleze strict pe cetățenii acestei țări, ca și pe străinii care ajungeau în țară. Dincolo de experiențele uneori dezagreabile cu exponenții regimului, ceea ce a contat în acel moment, ca și în cei 59 de ani scurși de atunci, a fost spiritul pozitiv al tânărului Dennis Deletant, care a știut să țină cont de particularitățile oamenilor și contextelor cu care interacționa și să rețină partea plină a paharului. Iată un pasaj semnificativ din volumul *În căutarea României. O aventură personală din '65 până azi*, publicat în ediție românească la Editura Humanitas în 2023:

„Prietenii mei români erau numeroși, de diverse formații și vârste. Se aflau printre ei scriitori, istorici, ingineri, doctori, oameni de la țară, oficiali ai partidului, studenți, pensionari, unguri, sași și evrei. Cei mai mulți erau figuri luminoase, câțiva figuri diabolice, dar consider un privilegiu faptul că i-am cunoscut. Prietenia cu ei mi-a confirmat că nu trebuie să mă încred în generalizările despre România, generalizări care continuă să se regăsească în parte în media occidentală cu referire la România lui Ceaușescu și care, dacă sunt acceptate, conduc la judecăți false” (pp.16-17).

Învățarea limbii române, ca și imersiunea în istoria și cultura României, au constituit o bază pentru cariera academică a profesorului Deletant. Angajat ca asistent în 1969 la prestigioasa School of Slavonic and East European Studies (SSEES) din cadrul University of London, el a urcat treptat în ierarhia academică, ajungând să îndeplinească și două mandate de șef al Departamentului de Limbi și Culturi Est-Europene. A predat totodată la Universitatea din Amsterdam (2003-2009) și a fost profesor la catedra „Ion Rațiu” pentru studii românești de la Universitatea Georgetown din Washington (2011-2020). De asemenea, a fost fellow la Leverhulme Foundation, la Center for Advanced Holocaust Studies de la United States Holocaust Memorial Museum și la Woodrow Wilson Center.

Contribuțiile științifice ale profesorului Dennis Deletant sunt numeroase și importante. La începutul carierei sale s-a axat pe publicarea unor instrumente de lucru pentru învățarea limbii române, pe medierea receptării scriitorilor și culturii române în lumea anglo-saxonă (a scris chiar introducerea la ediția engleză a volumului *Exil pe o boabă de piper* de Mircea Dinescu, publicată în 1985 la Forest Books, Londra) și a cercetat diverse teme de istorie medievală și cultură veche. Treptat, s-a apropiat de problematica istoriei contemporane, care a devenit dominantă în cariera sa după 1989, când și accesul la surse s-a îmbunătățit.

Dintre cărțile sale importante, care sunt fundamentale pentru cunoașterea istoriei contemporane a României, menționez doar câteva: *Coercion and Dissent in Romania, 1965–1989*, 1995 (traducere românească *Ceașescu și Securitatea*, Humanitas, 1998); *Communist Terror in Romania: Gheorghiu-Dej and the Police State, 1948–1965*, 1999 (traducere românească *Teroarea comunistă în România: Gheorghe Gheorghiu-Dej și statul polițienesc, 1948–1965*, 2001); *Security Intelligence Services in New Democracies: The Czech Republic, Slovakia and Romania* (împreună cu Kieran Williams), 2001; *Hitler’s Forgotten Ally: Ion Antonescu and His Regime, Romania 1940–1944*, 2006 (traducere românească *Aliatul uitat al lui Hitler: Ion Antonescu și regimul său*, Humanitas, 2008); *British Clandestine Activities in Romania during the Second World War*, 2016; *Romania under Communism: Paradox and Degeneration*, 2019; *British Clandestine Activities* (traducere românească *Activități britanice clandestine în timpul celui de-al Doilea Război Mondial*, Humanitas, 2019), și recent *Romania, 1916–1941: A Political History*, 2022 (traducere românească *România, 1916–1941. O istorie politică*, Humanitas, 2024). Totodată, în colaborare cu Mihai Bărbulescu, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor și Keith Hitchins, a fost co-autor pentru partea de istorie contemporană la *Istoria României* (Editura Enciclopedică, 1998), lucrare multiplu reeditată, care rămâne și astăzi cea mai completă și echilibrată sinteză de istorie a României.

Dennis Deletant nu este însă un istoric închis într-un turn de fildeș, ci un intelectual angajat spre binele public. Și-a asumat încă din tinerețe medierea relațiilor româno-britanice, a fost traducător și corespondent al BBC, precum și membru al comitetului britanic de campanie „Salvați Satele Românești” sub patronajul ASR Prințul de Wales, o inițiativă menită să conserve și să promoveze patrimoniul rural al României. Regimul comunist l-a declarat „persona non grata” în 1988. După Revoluția din Decembrie 1989, a revenit imediat în România, aducând ajutoare și transmițând corespondențe „la cald”. A fost co-organizator al *British Book Appeal in aid of Central University Library in Bucharest*, prin care în 1990 au fost aduse multe mii de volume pentru refacerea

fondurilor Bibliotecii Centrale Universitare din București, parțial distruse în decembrie 1989. A mediat de asemenea numeroase donații de carte către Universitatea din Cluj, Universitatea din Iași, Institutul de Istorie „A. D. Xenopol” din Iași și Institutul de Istorie „N. Iorga” din București. A fost de asemenea membru al Consiliului Consultativ al British Government’s Know-How Fund for Central and Eastern Europe și observator CSCE/OESC la alegerile din 1990, 1992, 1996, 2000 și 2004. S-a implicat de asemenea în inițiativele de reorganizare a cercetării istorice din România și a fost membru în consiliile științifice al Institutului Român pentru Istoria Recentă, al Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc (IICCMER) și – în timpul mandatului de director științific al lui Andrei Ursu – al Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989. A fost și este o voce a echilibrului, a soluțiilor pragmatice, dar ferm în apărarea principiilor democratice și academice. La Universitatea din București, a acceptat să fie, timp de două mandate, membru extern în Consiliul Școlii Doctorale de Istorie.

Angajamentul profesorului Dennis Deletant în România are și o componentă personală. Este căsătorit cu doamna Andrea Deletant, născută Caracostea, dintr-o familie cu o bogată tradiție academică și politică. Totodată, domnul profesor Deletant a devenit și cetățean român, și este o voce activă în dezbaterile publice din România.

Activitatea profesorului Deletant s-a bucurat de o amplă recunoaștere publică. În anul 1995 a primit Titlul de Ofițer al Ordinului Imperiului Britanic (OBE), ca recunoaștere a contribuțiilor sale la relațiile bilaterale dintre Marea Britanie și România. În anul 2000, președintele Emil Constantinescu i-a decernat Ordinul „Pentru Merit” cu rang de Comandor, pentru serviciile aduse democrației românești, iar în 2016 președintele Klaus Iohannis l-a decorat cu „Steaua României” în rang de ofițer. Totodată, este *doctor honoris causa* al mai multor universități, printre care Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca și Universitatea „Ovidius” din Constanța.

Domnul profesor Dennis Deletant îmbină fericit excelența academică, spiritul pozitiv și deschiderea față de semeni, pragmatismul, principialitatea și angajamentul spre binele public. Pentru toate acestea, Universitatea din București a decis să-i acorde distincția de „doctor honoris causa”. Suntem onorați și mândri, dragă domnule profesor Dennis Deletant, să vă urăm bun venit în comunitatea academică a Universității din București!

Vă mulțumim că ați acceptat distincția de *Doctor Honoris Causa* și, în același timp, aprecierea și aplauzele noastre.

Prof. dr. Bogdan Murgescu
Prorector al Universității din București

Magnificent Rector,
Mr. President of the University Senate,
Esteemed Professor Dennis Deletant,
Distinguished colleagues, members of the university community,
Ladies and gentlemen,

I am extremely honoured to present today the Laudatio for Professor Dennis Deletant during this solemn event at the University of Bucharest, where he is being awarded the title of *Doctor Honoris Causa* in recognition of his remarkable contributions to the history of Romania, his outstanding role in promoting academic relations between the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and Romania, as well as his contributions to the democratic transformation of post-communist Romania. This is the highest honour our university can bestow, and we thank you, dear Professor Dennis Deletant, for accepting this distinction from us.

Dennis Deletant was born in Norfolk in 1946, in a Britain that was recovering from World War II. He began his university studies at the University of London in 1964, choosing to specialize in Romanian language, history, and culture. These were years of relative openness when Romania seemed to be distancing itself from the Soviet Union and retrieving relations with the West. When he first came to Romania in 1965, Dennis Deletant quickly felt the limits of this openness and the rigidities of the communist system, which sought to strictly control both the citizens of this country and the foreigners arriving in it. Beyond the sometimes unpleasant experiences with representatives of the regime, what mattered at that moment, as well as in the 59 years since then, was the positive spirit of young Dennis Deletant, who managed to take into account the particularities of the people and contexts he interacted with and to see the glass as half full. Here is a significant passage from his book *In Search of Romania: A Personal Adventure from '65 to Today*, published in Romanian by Humanitas in 2023:

“My Romanian friends were many and of various backgrounds and ages. They included creative writers, historians, engineers, doctors, peasant farmers, Party officials, students, pensioners, Hungarians, Saxons and Jews. Most were figures of light, a few of darkness, but I count it as a privilege to have known them. My friendship with them confirmed me in my distrust of generalisations about Romania, generalisations which continue to be made in some parts of the Western media about post-Ceaușescu Romania and which, if accepted, lead to flawed judgements”.

Learning the Romanian language, as well as immersing himself in the history and culture of Romania, provided a strong basis for Professor Deletant’s academic career. Hired as an assistant in 1969 at the prestigious School of Slavonic and East European Studies (SSEES) at the University of London, he gradually ascended the academic hierarchy, eventually serving two terms as head of the Department of East European Languages and Cultures. He also taught at the University of Amsterdam (2003-2009) and was a professor at the “Ion Rațiu” Chair for Romanian Studies at Georgetown University in Washington (2011-2020). Additionally, he was a fellow at the Leverhulme Foundation, at the Center for Advanced Holocaust Studies of the United States Holocaust Memorial Museum, and at the Woodrow Wilson Center.

Professor Dennis Deletant’s scientific contributions are numerous and significant. Early in his career, he focused on publishing tools for learning the Romanian language, mediating the reception of Romanian writers and culture in the Anglo-Saxon world (he even wrote the introduction to the English edition of *Exile on a Grain of Pepper* by Mircea Dinescu, published in 1985 by Forest Books, London), and researching various themes of medieval history and early modern culture. Gradually, he approached the issues of contemporary history, which became dominant in his career after 1989, when access to sources also improved.

Among his important books, which are fundamental for understanding contemporary Romanian history, I will mention just a few: *Coercion and Dissent in Romania, 1965–1989*, 1995 (Romanian translation: *Ceaușescu și Securitatea*, Humanitas, 1998); *Communist Terror in Romania: Gheorghiu-Dej and the Police State, 1948–1965*, 1999 (Romanian translation *Teroarea comunistă în România: Gheorghe Gheorghiu-Dej și statul polițienesc, 1948–1965*, 2001); *Security Intelligence Services in New Democracies: The Czech Republic, Slovakia and Romania* (co-authored with Kieran Williams), 2001; *Hitler’s Forgotten Ally: Ion Antonescu and His Regime, Romania 1940–1944*, 2006 (Romanian translation *Aliatul uitat al lui Hitler: Ion Antonescu și regimul său*, Humanitas, 2008); *British Clandestine Activities in Romania during the Second World War*, 2016; *Romania under Communism: Paradox and Degeneration*, 2019; *British Clandestine Activities* (Romanian translation *Activități britanice clandestine în timpul celui de-al Doilea Război Mondial*, Humanitas, 2019), and recently *Romania, 1916–1941: A Political History*, 2022 (Romanian translation *România, 1916-1941. O istorie politică*, Humanitas, 2024). Additionally, in collaboration with Mihai Bărbulescu, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, and Keith Hitchins, he co-authored the contemporary history section in *History of Romania* (Encyclopaedic Publishing House, 1998), a repeatedly reedited work that remains the most complete and balanced synthesis of Romanian history today.

However, Dennis Deletant is not a historian confined to an ivory tower, but an engaged intellectual acting for the public good. From an early age, he took on the role of mediating Romanian-British relations, served as a translator and correspondent for the BBC, and was a member of the British campaign committee “Save the Romanian Villages” under the patronage of HRH The Prince of Wales, an initiative aimed at conserving and promoting Romania’s rural heritage. The communist regime declared him “persona non grata” in 1988. After the December 1989 Revolution, he immediately returned to Romania, bringing aid and sending “live” correspondence.

He co-organized the British Book Appeal in aid of the Central University Library in Bucharest, through which thousands of volumes were brought in 1990 to restore the collections of the Central University Library in Bucharest, partially destroyed in December 1989. He also mediated numerous book donations to the University of Cluj, the University of Iași, the “A. D. Xenopol” Institute of History in Iași, and the “N. Iorga” Institute of History in Bucharest. He was also a member of the Advisory Council of the British Government’s Know-How Fund for Central and Eastern Europe and an OSCE observer in the elections of 1990, 1992, 1996, 2000, and 2004. He was also involved in initiatives to reorganize historical research in Romania and served on the scientific councils of the Romanian Institute for Recent History, the Institute for the Investigation of Communist Crimes and the Memory of the Romanian Exile (IICCMER), and during Andrei Ursu’s tenure as scientific director, the Institute of the Romanian Revolution of December 1989. He has been and continues to be a voice of balance, of pragmatic solutions, yet firm in defending democratic and academic principles. At the University of Bucharest, he accepted to be an external member of the Doctoral School Council of History for two terms.

Professor Dennis Deletant’s commitment to Romania also has a personal dimension. He is married to Mrs. Andrea Deletant (born Caracostea), from a family with a rich academic and political tradition. Furthermore, Professor Deletant has also become a Romanian citizen and is an active voice in public debates in Romania.

Professor Deletant’s work has enjoyed wide public recognition. In 1995, he received the title of Officer of the Order of the British Empire (OBE) in recognition of his contributions to bilateral relations between Britain and Romania. In 2000, President Emil Constantinescu awarded him the “For Merit” Order with the rank of Commander for his services to Romanian democracy, and in 2016, President Klaus Iohannis decorated him with the “Star of Romania” at the rank of officer. He is also a doctor

honoris causa of several universities, including the “Lucian Blaga” University of Sibiu, the “Babeş-Bolyai” University of Cluj-Napoca, and the “Ovidius” University of Constanța.

Professor Dennis Deletant successfully combines academic excellence, a positive spirit, openness to others, pragmatism, strong principles and commitment to the public good. For all these reasons, the University of Bucharest has decided to grant him the distinction of “Doctor Honoris Causa.” We are honoured and proud, dear Professor Dennis Deletant, to welcome you into the University of Bucharest’s academic community! Thank you for accepting the title of *Doctor Honoris Causa* and, at the same time, our appreciation and applause.

Prof. Dr. Bogdan Murgescu
Vice-rector of the University of Bucharest

Response at Laudatio | Dennis Deletant

Care este legătura mea cu România?

Care este legătura mea cu România? Primul meu contact direct cu această țară a avut loc în iulie 1965, și a fost regizat în așa fel încât posibilitatea de a mă întâlni cu membrii publicului să fie limitată. O constantă inevitabilă a vieții în România sub regimul comunist a fost omniprezența poliției de siguranță, Securitatea, cunoscută pentru o mare parte a perioadei sub numele de Departamentul Securității Statului din cadrul Ministerului de Interne. Mi-am dat seama de acest lucru cu ocazia acelei vizite, iar experiențele mele ulterioare în această țară mi-au confirmat constatarea. Relația mea profesională și personală cu România a cuprins întreaga durată a guvernării lui Ceaușescu, din 1965 până în 1989, și era inevitabil ca această familiaritate și prietenia mea cu istorici și scriitori să atragă atenția Securității, fapt confirmat și de consultarea, în 2007, a dosarului meu întocmit de Securitate.

Literatura de specialitate despre istoria României de la instaurarea regimului comunist în 1945 privind mecanismul terorii pe care Stalin l-a aplicat în România pentru a-și impune voința și privind organizarea Securității este lacunară. La prima vedere, această omisiune poate părea surprinzătoare, mai ales dacă ne gândim la rolul esențial al terorii instituționalizate practicată de Securitate în susținerea regimului comunist, mai întâi sub Gheorghe Gheorghiu-Dej (1901-1965) și apoi sub succesorul său, Nicolae Ceaușescu (1918-1989). Cu toate acestea, organigrama și nomenclatura organului mandatat cu terorizarea populației pentru a accepta legislația comunizării României, cu arestarea celor 80.000 de țărani care s-au împotrivit reformei agrare din 1949, cu încarcerarea și torturarea celor șase episcopi greco-catolici și 600 de preoți care au refuzat să accepte unirea cu ortodoxii în iarna anului 1948 și apoi, în timpul lui Ceaușescu, cu deportarea a zeci de mineri din Valea Jiului din cauza participării lor la greva din august 1977, a rămas fragmentară. Pe tot parcursul epocii lui Ceaușescu, structura și activitatea Securității au rămas învăluite în mister, și tocmai faptul că informațiile verificabile erau greu de obținut i-a făcut pe cercetătorii

istoriei române, printre care și pe autorul acestor rânduri, să păstreze distanța față de această instituție.

Neabordarea acestui subiect a avut și alte motive: unele dintre relatările victimelor torturii, detenției și lagărelor de muncă sunt atât de înfiorătoare, încât abia mai pot fi crezute, mai ales fiindcă românii erau cunoscuți pentru predilecția lor pentru dramatism. În al doilea rând, nu existau surse oficiale românești care să permită verificarea credibilității acestor relatări. Nu în ultimul rând, cercetătorii s-au temut că folosirea de materiale neconfirmate de martori imparțiali va atrage după sine acuzații de propagandă anticomunistă nefondată. Monitorizarea riguroasă a vizitatorilor din străinătate i-a permis regimului să îngrădească fluxul de informații dinspre (și înspre) România, astfel încât, până la sfârșitul anilor 1960, evenimentele interne au rămas în mare parte neștiute în afara granițelor țării. Până în 1990, Occidentul obținuse foarte puține materiale de orice fel despre lagărele de muncă și închisori, iar atunci când totuși ajungeau să fie cunoscute, acestea erau publicate de emigranți români.

Această lacună, împreună cu experiențele mele personale din România și oportunitatea de a consulta câteva dosare ale Securității au fost imboldul care m-a determinat să-mi focalizez activitatea de cercetare de după 1990 pe Securitate. În ciuda acestui fapt, două dintre cele mai importante studii ale mele, și anume *Ceaușescu and the Securitate: Coercion and Dissent in Romania, 1965–89* (1995) și *Communist Terror in Romania: Gheorghiu-Dej and the Police State, 1948–65* (1999), ambele apărute la editura Hurst, nu relatează doar istoria Securității, ci au ca obiectiv și să dea în vileag rolul jucat de teroarea și coerciția instrumentalizate de regimul comunist în menținerea puterii, respectiv în suprimarea oricărei forme de opoziție și disidență. Ceaușescu a folosit și alte strategii pentru a se menține la putere: a invocat naționalismul și adoptarea unei politici externe autonome. Faptul că Ceaușescu a reușit să stoarcă supunere din partea majorității elitei intelectuale și resemnare de la restul populației s-a datorat tocmai succesului acestor strategii. În

cazurile de disidență, am reconstituit cursul evenimentelor și măsurile luate pentru eliminarea sa, încercând, astfel, să testez afirmația disidentului rus Andrei Amalrik conform căreia „nicio opresiune nu poate fi eficientă fără cei care sunt dispuși să i se supună”. Ca și în cazul altor aparate de teroare politică, cea mai puternică armă a Securității a fost frica, iar gradul înalt de inculcare a populației române cu acest sentiment este principalul motiv al succesului său. Frica induce conformarea și, prin urmare, economisește mult efort.

Având studii în domeniul lingvisticii, interesele mele de cercetare au vizat inițial istoria limbii române și cele mai timpurii scrieri în această limbă. Printre acestea se numără operele cronicarilor români din secolele al XVII-lea și al XVIII-lea, al căror principal motiv pentru a scrie a fost dorința expresă de a-și afirma identitatea națională. Principala sursă de inspirație pentru acest memoriu au fost legăturile mele cu românii și experiența regimului Ceaușescu. Deși perioadele în care am avut ocazia să simt comunismul pe propria piele au fost scurte, au fost suficient de lungi pentru a-mi da seama de presiunile la care erau supuși prietenii mei români și rudele prin alianță. Lecțiile învățate prin educația mea, înțeleasă în cel mai larg sens al cuvântului, ca cetățean britanic, combinate cu certitudinea că cea mai aspră pedeapsă pe care aș fi putut s-o primesc pentru orice ofensă adusă regimului era o eventuală expulzare din țară, mi-au permis să mă comport cu o libertate care le era interzisă românilor. Acest lucru nu înseamnă că ar trebui să trecem cu vederea cutezanța acelor români care au îndrăznit să sfideze regimul, o temeritate cu atât mai admirabilă cu cât ei nu dispuneau de plasa de siguranță oferită de un pașaport occidental. Evaluarea comportamentului populației sub Ceaușescu ar trebui să fie făcută, așadar, ținând cont de acest lucru.

Am avut mulți prieteni de profesii și vârste diferite în România. Printre aceștia se numărau scriitori, istorici, ingineri, medici, țărani, funcționari de partid, studenți, pensionari, maghiari, sași și evrei. În mare parte, ei au fost exponenții binelui, puțini ai răului, dar consider

că a fost un privilegiu că i-am cunoscut. Prietenia care mă leagă de ei mi-a confirmat că nu trebuie să cred în generalizările despre România, generalizări care continuă să fie perpetuate de unii din presa occidentală despre România post-ceaușistă și care, dacă sunt luate de bune, dau naștere la judecăți eronate. Cu cât excesele despotice ale lui Ceaușescu au luat mai multă amploare în anii '80, cu atât s-au înmulțit și blamurile că românii ar fi 'slabi' și 'timorați'. Asemenea acuzații erau întemeiate pe lipsa aparentă a împotrivirii față de regimul comunist din România, în comparație cu revoltele din Polonia și Germania de Est de la începutul anilor 1950, cu revoluția din 1956 din Ungaria, cu „Primăvara de la Praga” din 1968 și cu mișcarea Solidaritatea din anii 1980. Acceptarea necontestată a unor astfel de acuzații nu este altceva decât o măsură a succesului Securității în tănuirea informațiilor despre rezistența la regim. De exemplu, nici măcar cercurile de emigranți din Occident nu știau aproape nimic despre lupta curajoasă din Carpați a două mici grupuri de partizani autointitulați, conduși de doi foști ofițeri de armată, Gheorghe Arsenescu și Toma Arnăuțoiu, acesta din urmă reușind să se ferească de capturare timp de nouă ani, din 1949 până în 1958.

Cartea mea de memorii cu titlul *In Search of Romania*, publicată la Londra și în traducere română anul trecut la editura *Humanitas* sub titlul *În căutarea României*, încearcă să evedențieze o parte dintre ambiguitățile și contradicțiile pe care statul totalitar le suscită în comportamentul uman. Rigoarele regimului puteau fi eludate făcând apel la legăturile de familie sau pur și simplu la interesul personal. Aceleași calități au stat și la baza disimulării, căci în societatea românească sub Ceaușescu cetățenii trăiau o existență duplicitară. Fiecare zi era un nou exercițiu de echilibristică între exigențele vieții 'oficiale' și încercarea de a duce o viață 'neoficială'. Acest joc dublu jucat cu regimul, rudele și prietenii a fost evident în strategiile pe care mulți români le-au adoptat pentru a supraviețui regimului. Ele se reflectă în atitudinea multor români, atitudine care mi-a fost descrisă de un tânăr regizor de teatru în 1988:

„Ceea ce majoritatea oamenilor vor să facă sub o dictatură este să uite de ea, să-și vadă de viața lor și să se distreze cât pot de mult. Astfel, atunci când, în 1984, programul televiziunii române a fost redus la patru ore de transmisie pe zi, mulți locuitori din București și din orașele mari au făcut rost de videocasetofoane și de casete cu filme occidentale. Importul acestora nu era interzis, deoarece și oficialii Partidului și ai Securității se bucurau de ele și nu îl informaseră pe Ceaușescu cu privire la această tendință.”

În dosarul meu de la Securitate nu există nici o mențiune referitoare la legăturile mele cu Corneliu Coposu, care, după revoluția din 1989, avea să devină președintele Partidului Național Țărănesc, deși un raport despre vizita mea la el apare în dosarul lui Coposu. Venisem la București în august 1986, cu cei doi copii, pe care i-am lăsat la bunici, iar eu mi-am continuat cercetarea despre contactele britanice ale lui Iuliu Maniu în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Prietenii români mi-au spus că personajul-cheie cu care trebuia să vorbesc despre acest subiect era Corneliu Coposu, asistentul personal al lui Maniu. Mi s-a dat un număr de telefon, dar am fost avertizat că avea casa supravegheată de Securitate deoarece serile de poker pe care Coposu le organiza cu prietenii lui septuagenari erau considerate drept acoperire pentru reînvierea Partidului Național Țărănesc. L-am sunat pe domnul Coposu, i-am explicat pe scurt cine sunt și am convenit împreună asupra unei ore la care să mă duc la el. M-a avertizat că vizitele la el acasă erau monitorizate. Mulțumindu-i, i-am spus că, dacă dorea să mă primească, atunci nu-mi făceam griji despre ce ar fi putut crede alții. Apropiindu-mă de casa lui din strada Mămulari nr. 19, în ziua de 12 august, la ora convenită, mi-am dat seama că orice încercare de a face ca vizita mea să treacă neobservată era imposibilă. Clădirea cu două etaje era singura rămasă în picioare într-o zonă care fusese demolată pentru a pregăti construirea noului complex civic al lui Ceaușescu. Am apăsat pe soneria de la ușă și mi-a deschis un domn înalt, impozant, cu părul încărunțit tuns scurt și o țigară spânzurată în colțul gurii. Ușa dădea direct către zona de demolare,

unde buldozere mari scurtau pământul și pe unde treceau camioane încărcate cu cărămizi și moloz, iar când am fost poftit în casă, odată cu mine a intrat neinvitat și un nor de praf. Camera în care am mers era întunecoasă, cu obloanele trase pentru a ascunde zgomotul și praful de afară, și singura lumină venea de la o lampă de birou, care avea un bec economic de 40 de wați. Prezența fantomatică a unei persoane care trecea pe coridor înspre bucătărie făcea ca atmosfera să pară și mai conspirativă. Domnul Coposu mi-a prezentat persoana ca fiind sora lui, iar aceasta a zâmbit și s-a retras în bucătărie. A apărut după vreo două ore, prin fumul de la țigara domnului Coposu, aducând o ceașcă de cafea turcească, pe care am savurat-o. În ciuda suferințelor din închisoare, Coposu nu arăta nici decrepit, nici resemnat. Dacă exista vreun român care să întruchipeze triumful conștiinței asupra represiunii, al demnității asupra umilinței, al sincerității asupra servilității, atunci acela era Corneliu Coposu. Era un exemplu graitor al rezilienței umane în fața opresiunii și a brutalității.

Istoria lui era o paradigmă a sorții opozanților în comunism. Arestat în iulie 1947, ca membru al Partidului Național Țărănesc, a petrecut șaptesprezece ani prin diferite închisori și domiciliu obligatoriu, îndurând bătăile și izolarea. Avea o memorie remarcabilă și, pe parcursul a trei ore, am trecut în revistă împreună cu el detaliile legăturilor clandestine ale lui Maniu cu britania în perioada războiului și a dictaturii lui Antonescu. Îi plăcea să-și amintească trecutul și, dacă nu aș fi pus capăt convorbirii, de teamă ca sora lui să nu mă considere lipsit de bun-simț, el ar fi continuat să vorbească. I-am cerut un al doilea interviu, iar el a acceptat imediat, propunându-mi să ne reîntâlnim peste o săptămână. Când am revenit, primul lucru pe care mi l-a spus a fost că primise vizita unui colonel de la Securitate. Nu era ceva neobișnuit, căci, de când fusese eliberat din închisoare, era întrebant regulat despre ce face și ce vizitatori primește. Colonelul era, se pare, îngrijorat, de faptul că Coposu ar fi discutat cu mine despre situația actuală din România și că aș fi putut fi folosit de el drept mesager pentru a cere ajutor ca să reînvie Partidul Național Țărănesc. Coposu m-a avertizat că

puteam fi percheziționat la plecare și că însemnările pe care le făcusem, deși inofensive, ar trebui puse într-un loc sigur.

Nu a fost singura persoană care m-a avertizat. Dan Ghibernea, unul dintre șefii de la Academia de Științe Sociale și Politice, sub auspiciile căreia se desfășura partea oficială a programului meu, m-a invitat la prânz cu o zi înainte de plecare. Mi-a spus că fusese informat despre vizita mea la Coposu și că am pus instituția, care era o creație a Partidului Comunist Român, într-o poziție supărătoare. I-am spus că vizita a fost una privată, că eu îl contactasem pe Corneliu Coposu și că, din moment ce acesta era pensionar și nu avea nicio legătură cu regimul, nu vedeam care era motivul încurcăturii. „Ați atras atenția Securității și, implicit, asupra instituției noastre, deoarece noi ar fi trebuit să-i informăm despre intențiile dumitale“, mi-a replicat. „Ca să evităm o încurcătură și mai mare, te rog să te asiguri că, atunci când pleci, nu ai asupra dumitale nici o hârtie compromițătoare, fiindcă știm că te vor percheziționa la aeroport.“ I-am mulțumit că m-a avertizat și niciunul dintre noi nu a mai vorbit despre asta.

Am fost, într-adevăr, percheziționat la plecare. După ce mi-am depus bagajul și am completat, împreună cu copiii, formalitățile vamale, am fost opriți la controlul pașapoartelor și luați deoparte. Un maior de miliție m-a rugat politicos să mă îndrept către un colț prost iluminat al holului vămii, unde o femeie ofițer vamal trebuia să-mi controleze bagajele și să scoată toate hârtiile pe care le găsește. Maiorul mi-a cerut să arăt bagajele, dar i-am spus că le predasem deja. Cu un gest de resemnare, mi-a spus să-i arăt ofițerului vamal tot ce aveam asupra mea și a plecat. Copiii m-au întrebat în română de ce fuseserăm luați deoparte pentru control, iar asta a impresionat-o în mod vizibil pe femeia ofițer vamal. Și-a exprimat admirația că ei, străini fiind, au învățat limba și a fost și mai plăcut impresionată când i-am spus că soția mea era din București. Aveam geanta plină de însemnări pe diferite subiecte, inclusiv despre un librar evreu de la Iași, din secolul al XIX-lea și, răsfoind cu degetul paginile scrise, m-a sfătuit să aleg materialul pe care voiam să

i-l ducă maiorului. I-am dat notițele și a plecat cu ele. După o jumătate de oră s-a întors cu ele și mi-a spus că putem pleca – fotocopiile paginilor sunt în dosarul meu.

Copiii i-au făcut cu mâna și ne-am dus în sala de așteptare de la plecări, fără a avea însă pașapoartele și cărțile de îmbarcare, pe care le luase maiorul. Se făcea îmbarcarea pentru zbor și, în vreme ce alți pasageri erau conduși în avion, noi așteptam. Copiii începuseră să devină neliniștiți, dar i-am calmat explicându-le că, dacă avionul pleca fără noi, ne-am fi întors pur și simplu la bunici. M-am așteptat ca avionul să decoleze, dar a rămas pe pistă, cu motoarele oprite. După vreo douăzeci de minute a apărut în sfârșit maiorul, cu actele noastre în mână. Și-a cerut scuze, a explicat că el doar urma ordinele și a spus că spera că nu-mi voi face o impresie proastă despre țară. Eram prea preocupat să alerg cu copiii către poarta de îmbarcare și să urc în autobuz ca să-i mai răspund. Un autobuz ne aștepta ca să ne ducă la avion, iar pe scara avionului am fost întâmpinați de căpitanul de la British Airways și de stewardese. Fusese avertizat de problema noastră și m-a asigurat că nu ne-ar fi lăsat acolo – cuvinte liniștitoare, contrastând cu atitudinea câtorva pasageri, ale căror priviri chiorâșe și șoapte despre „unii oameni care nu se pot aduna” ne-au însoțit până la locurile noastre.

Puternicul sentiment anti-Ceaușescu a explodat într-un protest deschis al maselor în Timișoara, pe 16 decembrie. Revoluția română începuse. Pentru mine, a fost și revoluția mea personală. Mi-a adus – ca să folosesc expresia lui Andy Warhol – „cele cincisprezece minute de celebritate”, căci m-a catapultat, pe mine și studiile românești de la Școala de Studii Slavone și Est-Europene a Universității din Londra, în atenția publică. În aceeași seară, pe când mă uitam la știrile date de televiziuni pe acest subiect, a sunat telefonul. Era John Simpson. Aș fi vrut oare să vin chiar atunci în sediul televiziunii și să vorbesc despre evenimentele din România? I-am răspuns că da, firește, și a trimis o mașină să mă ia. L-am pus pe John la curent cu încercarea lui Ceaușescu de a-și securiza regimul prin intensificarea apelurilor la unitate națională și la puneri

în scenă ale „sprijinului” pentru politicile sale, culminând cu discursul pe care îl ținuse la Congresul al XIV-lea al Partidului, pe 20 noiembrie 1989 și pentru care fusese ovaționat în picioare de nu mai puțin de treizeci de ori.

Pe 20 decembrie, după discursul televizat al lui Ceaușescu către popor, care a fost monitorizat de BBC, John m-a pus în dificultate întrebându-mă: „Ei bine, Dennis, este acesta sfârșitul lui Ceaușescu, sau nu?” Până la momentul Timișoara, fusesem convins că Ceaușescu va reuși să evite trendul schimbării din Europa Centrală, dar apariția lui la televizor, flancat de soția sa în vârstă, cu fața împietrită, și de un membru al Biroului Politic aproape fosilizat mi-a dat convingerea că acel moment marca începutul sfârșitului pentru regimul său și am răspuns: „Da”. „Foarte bine, atunci voi fi cu ochii pe România, dar am nevoie de tine să-mi servești drept reporter aici, la birou, când voi fi plecat”, a venit răspunsul. Așa a început o săptămână de muncă aproape neîntreruptă în sediul televiziunii BBC din West London – nu m-am întors acasă două nopți și am dormit în biroul de la BBC. La Londra, am avut acces la relațiile principalelor agenții internaționale de știri pe măsură ce veneau pe telex, precum și la „fluxurile” a treizeci și șase de echipe TV împrăștiate în jurul României, printre care se aflau cele din URSS, Libia, Franța, Germania de Vest, Ungaria și Marea Britanie. Am fost astfel martorul adunărilor convocate pe 22 decembrie în piețele centrale ale principalelor orașe ale României – București, Timișoara, Pitești, Cluj-Napoca, Oradea, Arad, Bacău, Suceava –, în mod evident pentru a-și arăta sprijinul față de Ceaușescu.

Pe 26 decembrie, John, care intrase în România cu o echipă de filmare prin Iugoslavia, căci aeroportul Otopeni fusese închis după un serios incident cu împușcături, m-a sunat din București invitându-mă să mă alătur lui împreună cu o a doua echipă, plecând de la premisa că, odată cu executarea lui Ceaușescu, care avusese loc în urmă cu o zi, interdicția pentru mine de a intra în țară nu mai era valabilă. Pe 29 decembrie, am zburat la Varșovia cu doi angajați ai BBC, cameraman și reporter și, după

patru ore de așteptare, am prins un zbor al Balkan Airlines către Sofia. La sosire, am dormit pe apucate vreo patru ore pe podeaua aeroportului bulgar, până când am obținut mașinile cu care să ne deplasăm spre București. Mașinile erau două Mercedesuri albastru-închis închiriate de la Hertz și un jeep negru, toate trei conduse de bulgari, fiecare dintre ei fiind însoțit de ceea ce am presupus că era un ofițer de pază. Am înaintat cu precauție prin zăpada adâncă, către Dunăre și către Ruse, unde, pe jumătate adormiți după noaptea de nesomn dinainte, am hotărât să ne odihnim înainte de a trece în România. La cina de la hotel ne-am întâlnit cu un cuplu de reporteri britanici care tocmai ieșiseră din România și se îndreptau către Marea Britanie. În starea de epuizare în care mă aflam, poveștile lor detaliate despre împușcăturile din România nu m-au emoționat în mod deosebit, dar ele au avut impact destul de mare asupra celor doi producători de știri – care veniseră în mod clar pregătiți să își semnaleze apartenența –, încât i-a făcut să despacheteze două steaguri Union Jack mari și să le întindă pe capotele celor două Mercedesuri. În zorii zilei următoare, 31 decembrie, ne-am continuat drumul, în convoiul de trei vehicule, peste podul de la Dunăre, trecând granița românească pe la Giurgiu. Fiind unicul vorbitor de română din grupul nostru, am făcut pe purtătorul de cuvânt explicându-i ofițerului de la pașapoarte că mergeam să ne întâlnim cu o altă echipă a BBC la București și, fără multă zarvă, contra a patruzeci de dolari fiecare, ne-a pus ștampila pe pașapoarte, ne-a urat drum bun și ne-a avertizat că fuseseră împușcături sporadice în unele sate de pe drumul spre București. De fapt, în fiecare sat prin care am trecut de-a lungul celor șaiszeci de kilometri ai călătoriei, locuitorii, bărbați, femei și copii, ne aplaudau și ne arătau semnul „V” de la victorie, în chip de recunoaștere, probabil, atât a steagului nostru, cât și a propriei lor victorii împotriva opresiunii. Am ajuns în București pe la prânz și ne-am alăturat lui John Simpson la hotelul Intercontinental. Două dintre ferestrele din camera mea, la etajul al unsprezecelea, care fusese folosit de un lunetist al Securității, aveau găuri de gloanțe. John m-a sfătuit să nu stau în fața ferestrelor, să trag draperiile noaptea și să folosesc numai veiozele, fiindcă lunetiștii erau încă activi.

Frica de lunetiști îi ținea pe bucureșteni departe de străzi pe timpul nopții, situație de care am devenit foarte conștient chiar din acea seară, când John m-a rugat să-l însoțesc în mașină spre cartierul Antiaeriană, în sudul Bucureștiului, ca să-i ia un interviu văduvei unui tânăr care fusese împușcat mortal în seara de 22 decembrie în timpul protestelor anti-Ceaușescu. Am auzit împușcături răzlețe în timp ce mașina, condusă de cameramanul Rory Peck, înainta încet prin stratul de zăpadă gros de câțiva centimetri. La un moment dat, cauciucurile și-au pierdut aderența și am rămas blocați, un vehicul solitar sub lumina unui unic bec stradal, la poalele Casei Republicii, palatul gigantic al lui Ceaușescu, doar pe jumătate terminat, cea mai mare clădire din Europa, scufundată în beznă. Când s-au auzit din nou împușcături, mai aproape, John s-a întors către mine, care stăteam pe locul din spate lângă producătoarea noastră, Wendy, originară din Țara Galilor, și mi-a zis: „Dennis, tu ești singurul de care ne putem lipsi, te rog să cobori și să împingi mașina“. Apoi a râs, a coborât din mașină împreună cu mine și ne-am apucat să împingem mașina din spate cât de tare puteam. Spre ușurarea noastră, roțile s-au pus în mișcare imediat și ne-am re- luat locurile în mașină. Dar nu a fost ultimul obstacol de care ne-am ciocnit. Fără a avea o hartă a străzilor și mergând practic pe întuneric – rezultatul măsurilor lui Ceaușescu de economisire a curentului electric – nu am reușit să localizăm adresa văduvei care, așa cum știam, se afla în apropierea unei unități militare. Dorind să cer indicații, am coborât geamul mașinii și am strigat către o femeie care înainta anevoios prin zăpadă cărând două sacoșe grele. Când i-am cerut ajutorul, ea și-a aruncat sacoșele și a început să strige: „Securitatea, Securitatea!“ Imediat, oamenii au ieșit în fugă din case și ne-au înconjurat mașina. Am coborât și le-am arătat pașaportul, sperând că femeia își va da seama, după accentul și fizionomia mea, că nu eram român, dar, cuprinsă de isterie, ea a strigat: „Vă știm noi pe voi,ăștia de la Securitate!“ și, arătând către Mercedes (care nu mai avea steagul Union Jack pe el): „Folosiți mașini închise la culoare, cu numere speciale (aveam numere bulgărești) și aveți identități false“. I-am cerut atunci blondei Wendy să

coboare din mașină și i-am spus cu calm femeii: „Uitați, chiar credeți că această femeie lucrează la Securitate, nu, e de la BBC, toți suntem de la BBC“. În primul rând al mulțimii se afla un bărbat mai în vârstă, care urmărise cu interes dialogul nostru. A ieșit în față, și-a pus mâna pe brațul femeii pentru a o calma și apoi, zâmbind, mi-a spus: „Eu vă cred, dar trebuie să înțelegeți că dorința noastră de a scăpa de Ceaușescu i-a făcut pe mulți să devină paranoici. Cu ce vă pot ajuta?“ Am tradus ce spusese pentru echipa noastră. Încrederea lui în noi i-a mulțumit pe cei din mulțime, care s-au împrăștiat repede. De fapt, se nimerise să fim la doar o stradă depărtare de casa văduvei. O chema Paraschiva Cornilescu. Bărbatul în vârstă o cunoștea și a mers pe lângă mașină până am ajuns la ea. Prezența lui a părut să-i dea încredere văduvei, care, ținând de mână un copil mic, ne-a invitat în casă. După interviu, John i-a dat discret un fișic de bancnote și ne-am întors la mașină, apoi la hotel.

De la hotel, am mers pe o distanță scurtă, prin întuneric, ca să-i anunț pe socrii mei că eram în București. Credeam că le voi face o surpriză, dar, ajuns la intrarea în blocul lor, am găsit-o încuiată. Din fericire, era un post de poliție în vecinătatea clădirii și am intrat acolo. Ofițerul de la ghișeu a fost intrigat de solicitarea mea de a-mi suna socrii. I-am dat numărul lor de telefon și a vorbit cu soacra mea. „Aici miliția. Aveți un ginere englez?... Atunci descuiați ușa de la bloc ca să intre.“ Încântată să mă vadă, soacra mea a recunoscut, în fața unei sticle de vin destupată imediat de socrul meu, că i se oprise inima când a sunat-o de la poliție, de teamă că aș fi putut fi victima vreunei împușcături de stradă. Le-am povestit aventura mea din momentul plecării de la Londra, în urmă cu câteva zile, și până atunci. Am povestit incidentul din dorința de a da o idee despre atmosfera care domnea în București imediat după înlăturarea lui Ceaușescu. Paranoia, neîncredere, în privința viitorului, multe arme puse în circulație, unele dintre ele în mâinile unor tineri stăpâniți de machism, care nu aveau habar cum să folosească o pușcă sau o armă automată. Am fost martorul unui schimb de focuri cu lunetiștii, cu împușcături pe deasupra capetelor civililor, lăsându-i pe

aceștia în prima linie a focului tras dinspre adversar. Lipsa de cunoaștere a instrucției de bază a dus la multe cazuri tragice în București. Pericolul reprezentat de lunetiști m-a afectat și pe mine. În seara de 7 ianuarie 1990, mergeam pe o stradă lugubră din centrul orașului pentru a vizita un prieten de familie, când am auzit deodată o pocnitură și un șuierat care veneau de pe un zid de vizavi de casa pe lângă care treceam. Pe asfalt, chiar în fața mea, am văzut capul unui glonț. Când m-am aplecat să-l examinez, un polițist, cu pușca în mână, a apărut în fugă din întuneric și a strigat la mine să plec din lumină. Am abandonat glonțul, m-am ascuns în umbra unei mașini și m-am ghemuit la adăpostul ei. După câteva minute, polițistul, care se adăpostise după o altă mașină, s-a strecurat până la glonț, l-a luat și mi l-a dat. Era cald încă. Mi-a spus: „Ai fost la un metru de moarte. E un lunetist în blocul de vizavi și încercăm să-l scoatem de-acolo“. M-a întrebat ce făceam pe stradă la ora aia și i-am spus că mergeam în vizită la un prieten. M-a întrebat cum se numea prietenul și la ce număr stătea și, din accentul meu, a înțeles că nu eram român. Când i-am spus că sunt britanic, și-a făcut semnul crucii și a exclamat: „Dumnezeu te-a apărât în seara asta“. Din fericire, eram la doar câțiva pași de destinație. M-a însoțit până la poartă, apoi a dispărut în întuneric. I-am strigat din urmă că-i mulțumesc.

Omniprezența lunetiștilor în București a generat o serie de zvonuri despre ce urmăreau ei și de cine ascultau. Fabricile de zvonuri fuseseră, într-adevăr, singura instituție care, alături de Securitate, funcționase în timpul regimului Ceaușescu. Pe stradă și în presă, lunetiștii erau numiți generic „teroriști“. Unii români îi considerau securiști, membri ai Securității, în vreme ce comentatorii informați îi descriau mai degrabă ca fiind membri rebeli ai USLA (Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă), unitatea antiteroristă a Securității, care, până la executarea lui Ceaușescu în ziua de Crăciun, luptase pentru reinstaurarea puterii dictatorului, dar care, după moartea acestuia, dispăruse treptat în umbră. Echipa de doi sau trei oameni care a năvălit în reședința ambasadorului britanic, aflată vizavi de studiourile Televiziunii Române din strada Emil Pangratti, în seara de 22 decembrie, și a instalat o

mitralieră pe acoperiș corespundea descrierii de mai sus. Au mitraliat studiourile mai bine de o oră până când tirul unui tanc a redus clădirea la o carcasă arsă. Mitraliorii nu au fost prinși niciodată.

Incidentul face parte din aceeași categorie cu cel care a izbucnit în piața din fața Comitetului Central în seara de 22 decembrie, chiar când mulțimea asculta discursurile unor vorbitori ce condamnau regimul Ceaușescu. Nu se știe nici acum cine a inițiat atacul care a lăsat clădirea ciupită de găuri de glonț și a provocat incendiul clădirii Bibliotecii Centrale Universitare, aflată în vecinătate. Au murit câțiva oameni, iar unii au spus că a fost o „diversiune“ înscenată cu scopul de a da credibilitate existenței unor forțe „contrarevoluționare“ care încercau să-l readucă pe dictator la putere și astfel să dea legitimitate creării Frontului Salvării Naționale, proclamat cu numai câteva ore înainte de Ion Iliescu. Această opinie se potrivea foarte bine cu ideea că revolta populară, începută la Timișoara, fusese confiscată de cel de-al doilea eșalon comunist, condus de Iliescu, și transformată într-o „revoluție“.

Alții au mers mai departe și au susținut că evenimentele de la Timișoara au reprezentat prima etapă a unei conspirații a comuniștilor anti-ceaușiști, condusă de Iliescu, care voiau să-l răstoarne pe Ceaușescu, dar să mențină comunismul sau chiar partidul la putere. Mulți români au simțit că au fost păcăliți și că sacrificiul făcut în decembrie 1989 nu a avut nici un rezultat. Opinia lor poate fi rezumată în verdictul că, deși Partidul Comunist a fost declarat mort în ianuarie 1990, nimeni nu i-a emis un certificat de deces. Ei arătau cu degetul către prezența general-locotenentului Victor Stănculescu, prim adjunct al ministrului Apărării în vremea lui Ceaușescu, în guvernul provizoriu al Frontului Salvării Naționale. Stănculescu, care avusese, așa cum s-a văzut ulterior, un rol important în reprimarea armată a demonstrațiilor de la Timișoara din 17 și 18 decembrie, a fost numit ministru al Economiei Naționale pe 28 decembrie 1989 și a rămas în această funcție până pe 16 februarie 1990, când a devenit ministru al Apărării. Prezența mea în București împreună cu echipa BBC mi-a lăsat

și alte amintiri din perioada imediat următoare revoluției, una dintre acestea având legătură cu Stănculescu.

Pe 4 ianuarie eram împreună cu actorul Ion Caramitru, care, alături de poetul Mircea Dinescu, fusese una dintre primele personalități ce au apărut la Televiziunea Română după fuga lui Ceaușescu din București și au lansat un apel emoționant cerând sprijin pentru revoluție. Caramitru îmi era prieten vechi și, aflând despre prezența mea în București cu BBC, m-a invitat la sediul guvernului provizoriu al Frontului Salvării Naționale de la Palatul Victoria, în centrul Bucureștiului, unde i se dăduse un birou. Mi-a oferit un post de șef al serviciului cultural în județul Bacău, spunând că voia să-i înlocuiască pe toți cei care îi cântaseră în strună lui Ceaușescu în domeniul culturii. Când l-am întrebat ce era așa de special la Bacău, mi-a replicat că asta îi venise pe buze, dar că puteam să aleg alt județ, dacă voiam. I-am mulțumit călduros pentru onoare, dar am refuzat motivând că românii din zonă ar fi acceptat cu greu un străin în poziția de director pe probleme culturale. În timp ce vorbeam a sunat telefonul și Caramitru a răspuns. La celălalt capăt al firului era Stănculescu, care l-a rugat pe Caramitru să mă dea la telefon. Stănculescu m-a invitat să-l vizitez și mi-a dat adresa. Nu avea mașină care să mă transporte și l-a rugat pe Caramitru să-mi dea una din garajul guvernului de la Palatul Victoria. Am acceptat să mă duc și am urcat într-un jeep care mă aștepta la intrare. Șoferul mi-a cerut să-i spun pe unde s-o ia către biroul lui Stănculescu. Mi-a spus că fusese adus din provincie, împreună cu alți șoferi, fiindcă noul guvern nu avea încredere în șoferii Partidului Comunist și îi concediase, de aceea nu cunoștea prea bine Bucureștiul. Din fericire, știam cum să ajungem la biroul lui Stănculescu. Când am ajuns, am fost escortat de doi civili înarmați la etajul patru al clădirii pe de Calea Victoriei, vizavi de Palatul Știrbei și am fost introdus în biroul lui Stănculescu. Și el era îmbrăcat în haine civile. Mi-a explicat că voia să transmită un mesaj urgent către guvernul britanic, dar, pentru că ambasadorul nu era de găsit, nu știa pe cine să contacteze la București. I se spusese că eram în capitală cu echipa BBC și mi-a cerut să transmit eu mesajul. Era o solicitare de me-

dicamente, hrană și asistență pentru a restaura capacitatea energetică a țării. I-am spus lui John Simpson despre mesaj. El l-a transmis prin sateliții BBC la Londra. L-am informat pe Stănculescu că știam că cel puțin doi diplomați britanici rămăseseră la datorie în ambasadă și i-am spus că ar fi bine să-i contactăm și pe ei. A fost de acord și am plecat spre ambasadă. Acolo, i-am arătat pașaportul soldatului român de la intrare și am fost lăsat să intru. În curte l-am întâlnit pe atașatul militar, locotenent-colonelul Bill Chesshyre, căruia i-am transmis mesajul lui Stănculescu. Colonelul Chesshyre mi-a mulțumit pentru osteneala de a lua legătura cu el și, câteva luni mai târziu, David Mellor, subsecretar de stat la Ministerul Afacerilor Externe britanic, mi-a mulțumit personal pentru acel gest. În ziua dinaintea întâlnirii mele cu generalul Stănculescu, am avut ocazia să fiu de față la un interviu pe care John Simpson îl stabilise cu maiorul Vasile Maluțan, pilotul de elicopter care îi luase pe Ceaușești de pe acoperișul Comitetului Central pe 22 decembrie. Erau însoțiți de doi dintre adepții lor cei mai apropiați, membrii Biroului Executiv Manea Mănescu și Emil Bobu, precum și de două gărzii de corp, maiorul Florian Raț și căpitanul Marian Constantin Rusu. Ceaușescu i-a ordonat pilotului elicopterului să oprească la Snagov, la 20 de km nord de București, unde avea o reședință de vacanță și de unde el și soția lui și-au luat o valiză cu haine. Mănescu și Bobu au rămas acolo, iar elicopterul a decolat cu cei doi Ceaușești și cu gărzile de corp, mai întâi, așa cum susținea Maluțan, în direcția hangarului de elicoptere de la Otopeni, iar apoi, potrivit cererii lui Ceaușescu, la baza de parașutiști de la Boteni, dar comandantul de acolo i-a spus lui Maluțan că nu putea ateriza. A primit ordin să-i spună lui Ceaușescu că nu mai avea combustibil și că se temea să nu fie reperat de radar, așa că Ceaușescu i-a ordonat să aterizeze pe un drum național lângă Titu, în apropiere de localitatea Serdanu, la vreo 35 km sud de Târgoviște. Rusu, una dintre gărzile de corp, a luat o mașină a unui șef din silvicultură și s-a întors la București, iar celălalt a oprit o Dacia roșie, condusă de un doctor pe nume Nicolae Decă, care i-a dus pe el și pe Ceaușești până în satul Văcărești, chiar la intrarea în Târgoviște, loc în care mașina

a rămas fără benzină, iar garda de corp a trebuit să oprească o altă mașină, aparținând unui inginer pe nume Nicolae Petrișor, care i-a dus către oțelăria din Târgoviște, unde garda de corp a plecat să caute ajutor la conducerea locală de partid, dar nu s-a mai întors. Petrișor, neștiind ce să facă cu cuplul prezidențial, a decis să meargă la o stațiune agricolă experimentală aflată în apropiere, iar acolo directorul, confuz și înspăimântat, i-a încuiat într-o cameră și a anunțat miliția locală. Cei doi milițieni i-au luat ca să-i ducă la sediul Miliției din Târgoviște, în aceeași clădire în care funcționa și sediul Securității, dar mulțimea a blocat intrarea. Atunci, milițienii au dus cuplul într-un sat din apropiere, Rătoaia, unde au încercat să se ascundă în stuful de pe un lac până când se potoleau tulburările din Târgoviște. Fiind informați că se restabilise un calm relativ, prin intervenția unei unități militare la secția de miliție, milițienii s-au întors acolo în prima parte a serii, iar Ceaușeștii au fost duși în incinta garnizoanei militare a orașului.

Aranjasem cu Corneliu Coposu să ne întâlnim duminică dimineața, pe 7 ianuarie. Nu ne mai văzuserăm din august 1986; părea că trecuse o întreagă eră, luându-și cu ea nelegiuirile. Am mers pe jos de la apartamentul socrilor mei până la o clădire învecinată cu spitalul Colțea, pe Bulevardul Republicii. Aici își stabilise sediul Partid Național Țărănesc, care reînviase și își luase numele de Partidul Național Țărănesc Creștin și Democrat. Trecuseră patruzeci și doi de ani de la desființarea lui de către Partidul Comunist. Un portar bătrân, care, din cauza frigului, purta o haină groasă de culoare gri și un fular înfășurat în jurul gâtului, m-a întâmpinat la intrare și m-a direcționat către o ușă deschisă. Am aruncat o privire înăuntru și l-am găsit pe Coposu așa cum mi-l aminteam. Și-a scos din colțul gurii țigara aprinsă, mi-a întins mâna în semn de bun venit și m-a îmbrățișat călduros. Motivând că era mai puțin frig afară decât înăuntru, m-a invitat la o plimbare de-a lungul bulevardului. Prima întrebare pe care i-am pus-o a fost cum își propunea să promoveze PNȚCD, dat fiind că Frontul Salvării Naționale, predominant neocomunist, preluase frâiele puterii. S-a arătat pesimist față de capacitatea PNȚCD de a se afirma. Motivul, mi-a spus, era acela că, în con-

ducere era înconjurat de „securiști“ (persoane asociate cu Securitatea) și de informatori. Doar dacă reușea să-i neutralizeze, PNȚCD ar fi putut deveni o alternativă credibilă la Front. I-am vorbit despre Westminster Foundation for Democracy, susținută de Ministerul Afacerilor Externe britanic, care sprijinea democrația în toată lumea și în special, după colapsul comunismului, în Europa de Est, țările din fostul bloc sovietic, și m-am oferit să-i găsesc un contact la ambasada britanică dacă dorea să primească consiliere. A acceptat cu recunoștință propunerea mea și am aflat mai târziu că între PNȚCD și Fundație se formase o legătură strânsă. Plimbarea noastră a durat aproape o oră, timp în care Coposu a fumat aproape un pachet de țigări. Fiind duminică dimineața, cele câteva cafenele din zonă erau închise, și, cum afară temperatura se apropia de îngheț, iar Coposu avea o vârstă înaintată, m-am decis să opresc un taxi și să-l las acasă, în drum spre socrii mei. Aveam să-l revăd de multe ori; a rămas un model de probitate într-un peisaj politic lipsit, în general, de astfel de exemple.

Efortul unor lideri luminați ai României de după Primul Război Mondial de a-și alinia țara la valorile democrației liberale au fost întrerupte de instaurarea dictaturii personale a lui Carol II, de venirea la putere a regimului lui Ion Antonescu și de impunerea comunismului. Misiunea a fost azi reînviată de generația postcomunistă, în pofda corupției, a impulsurilor autocratice și a lipsei de profesionalism ce au caracterizat atitudinile și acțiunile guvernelor și birocrăției românești în cele trei decenii de după revoluția din decembrie 1989. Mulți români sunt în căutarea unui model de bună guvernare, și un element esențial al acesteia este critica constructivă. Acesta este spiritul în care interesul meu pentru țară și pentru oamenii de aici continuă să rămână viu.

Curriculum vitae | Dennis Deletant

PROFESSOR DENNIS DELETANT

OBE, BA (London), Ph.D (London),
Hon.Ph.D (Cluj-Napoca), Hon. Ph.D (Sibiu), Hon.Ph.D (Târgu-Mureş), Hon. Ph.D
(Iaşi), Hon. Ph.D (Constanţa)

Full Name: Dennis John Deletant

Posts and Affiliation: Emeritus Professor of Romanian Studies
School of Slavonic and East European
Studies (SSEES), University College, London

Professor of Romanian Studies
University of Amsterdam
(on secondment from UCL in 1st semester 2003-2009)

Visiting 'Ion Raţiu' Professor of Romanian Studies,
Georgetown University, Washington DC,
1 Aug. 2011-31 July 2020

Place of birth: Norfolk, England

ACADEMIC QUALIFICATIONS:

BA in Romanian Studies and Latin (SSEES and UCL 1968)

PhD (University of London, 1976) 'A Textual Analysis of The Ieud Manuscript'
(a 17th century ms in Romanian and Church Slavonic)

PREVIOUS APPOINTMENTS:

1 October 1969:

Assistant Lecturer in Romanian Language and Literature, School of Slavonic
and East European Studies, University of London.

1 October 1972:

Lecturer (Assistant Professor) in Romanian Language and Literature, SSEES

1 October 1988:

Senior Lecturer (Associate Professor) in Romanian Studies, SSEES

1 October 1993:

Reader (Research Associate Professor) in Romanian Studies, SSEES

1 October 1996-31 August 2011

Professor of Romanian Studies, SSEES (in 1999 SSEES amalgamated with University College, London)

OTHER APPOINTMENTS AND AWARDS

Between 2000 and 2001 I was Rosenzweig Family Fellow at the Center for Advanced Holocaust Studies at the United States Holocaust Memorial Museum

In December 2002 I was appointed a Senior Research Scholar of the Cold War International History Project, funded by the Woodrow Wilson Center, Washington, DC.

Awarded Senior Research Fellowship of the UK Leverhulme Foundation, 2000-2003.

Visiting 'Ion Rațiu' Professor of Romanian Studies, Georgetown University, Washington DC, 2011-2020

Public Policy Fellow, Woodrow Wilson Center, Washington DC, September 2023

ADMINISTRATIVE DUTIES

1980-1984 Head of the Department of East European Languages and Culture, SSEES

1996-2000 Head of the Department of East European Languages and Culture, SSEES, University College London (SSEES merged with University College in summer 1999)

2006 (March-July) Acting Head of the Department of East European Languages and Culture, SSEES, University College London

PROFESSIONAL ACTIVITIES

July 1978 One of ten interpreters engaged by the Foreign and Commonwealth Office for the State Visit of Nicolae Ceaușescu, President of Romania. My wife Andrea was assigned to the Minister of Industry, Ioan Avram, who had been a student of Andrea's father at Bucharest Polytechnic, and I was given C's doctor to assist although since he had done some of his training in Texas did

not always need my help. Thus, I was on call for any member of the Romanian delegation who wanted my services-in fact it was British dignitaries and MPs who consulted me for background information.

1981-1989 Treasurer of the International Association for Romanian Studies, based in Amsterdam

1982-2000 (Joint to 1993), Sole (from 1993-1997), Joint (from Oct. 1997-2000) editor of *South-Eastern European Newsletter*, published for UK universities

1984-1993 Member of the British National Committee of Association *Internationale des Études sud-est européennes* of UNESCO, established by The British Academy

1988-1990 Member of the British campaign committee 'Save Romanian Villages' which worked under the patronage of HRH The Prince of Wales

1990-1999 Member of the advisory board of British Government's Know-How Fund for Central and Eastern Europe

1990- Founding Member of Titulescu European Foundation, Bucharest

1990-1993 Romanian advisor to Voluntary Service Overseas East European Partnership

1992-1994 Romanian advisor to Help Age International

2002-2006 Member of the executive board of the *Romanian Institute for Recent History (IRIR)*, established in Bucharest with a Matra grant by the Netherlands Foreign Ministry

2003- Member of the advisory board of the Fund for Central and East European Book Projects, based in Amsterdam and supported by the European Union

2005- Member of the Academic Advisory Board of the 'Elie Wiesel' National Institute for the Study of the Holocaust in Romania (*Institutul Național pentru Studiarea Holocaustului din România 'Elie Wiesel'*).

2006- Member of the board of the *Institute for the Study of the Crimes of Communism and Memory of the Exile Community (IICCMER)*, established by the Romanian Government.

2010- Member of the advisory board of *DONAU. Journal of South-East Europe*, Groningen (p/a Anemoonstraat 13a, 9713 PR Groningen, The Netherlands)

2012- Member of the advisory board of *ARHIVA MOLDAVIAE*, quarterly journal of the Romanian National Archives.

2020- Member of the advisory board of *BRUKENTHALIA*, journal of the Brukenthal National Museum in Sibiu, Romania

2023- Member of the advisory board of *Il MAR NERO, Edizione Quasar*, Rome

MISCELLANEOUS

Consultant to the BBC on Romanian affairs, 1984-2001.

In November 1988, I was declared *persona non grata* by the Romanian authorities as a result of my adverse comments on the Ceaușescu regime in the British publishing and broadcasting media.

Co-organizer of the British Book Appeal in aid of Central University Library in Bucharest which assembled 400,000 volumes for despatch between January and April 1990. The despatch was organized by the FCO in conjunction with The British Council. In addition, 1,500 books were donated and sent to the library of the 'A. I. Cuza' University of Iași, and to the Institute of History in Cluj-Napoca.

CSCE (Conference for Security and Cooperation in Europe) observer for Romanian parliamentary and presidential elections of May 1990 and September 1992, for local elections of February 1992.

OSCE (Organization for Security and Cooperation in Europe) observer in Romania for the parliamentary and presidential elections of November 1996, of November 2000, and of November/December 2005.

Advisor to Foreign Relations Committee of Moldovan Parliament on presentation of English-language material to international agencies including EC, Council of Europe, and United Nations, 1991-94

CSCE/OSCE non-governmental observer for the Moldovan Parliamentary Elections, Moldova, 25-28 February 1994, and March 1998

I initiated and helped to bring to fruition, in cooperation with Dr Ann Lane of the historical section of the British Foreign and Commonwealth Office, the presentation of 43 volumes of *Documents on British Foreign Policy*, covering the years 1919-39, and 11 volumes of *Documents on British Policy Overseas*, from the years 1945-59 to the Nicolae Iorga Institute of History in Bucharest. The volumes were the gift of the British Government and were handed over at a ceremony at the Institute on 28 July 1995 by His Excellency Mr Andrew Bache, HM Ambassador to Romania.

HONOURS

Appointed Officer of the Order of the British Empire (OBE) on 1 January 1995 for services to British-Romanian relations.

Awarded 'Ordinul pentru merit' with the rank of commander for services to Romanian democracy on 1 December 2000 by President Emil Constantinescu of Romania.

Awarded honorary doctorate of 'Lucian Blaga' University of Sibiu, Romania, 1996.

Awarded honorary doctorate of 'Babeş-Bolyai University, Cluj-Napoca, Romania, 2001.

Awarded honorary doctorate of the 'Petru Maior' University of Târgu-Mureş, Romania, 13 April 2010.

Awarded honorary doctorate of the 'A.D. Xenopol' University of Iaşi, Romania, 28 May 2013.

On 26 October 2016, His Excellency Klaus Iohannis, President of Romania, issued a decree awarding me the medal 'The Star of Romania' for my activity in the promotion of Romanian history, language and culture. The Star is the highest Romanian civilian decoration.

Friends of the Romanian American Alliance recognized me ‘for my outstanding contributions to the Romanian-American partnership’ with an award. At the ceremony, held on 22 September 2017 during a Gala Dinner at the US Institute of Peace in Washington DC attended by 250 persons, I gave an acceptance speech.

Awarded honorary doctorate of ‘Ovidius’ University of Constanța, Romania, 13 May 2024.

PRIZES

‘Romulus Rusan’ Prize of the Ana Blandiana and Romulus Rusan Foundation/ Spandugino Foundation, for Memoir Literature, 21 May 2024

‘Nicolae Iorga’ Prize of Fundația Culturală Magazin Istoric, Bucharest, 23 May 2024

BOOKS

MONOGRAPHS

1. **Ceașescu and the Securitate: Coercion and Dissent in Romania, 1965-89**, London: Hurst & Co.; New York: M.E. Sharpe, 1995, 425pp.
- 1b. **Ceașescu și Securitatea. Constrângere și disidență în România anilor 1965-1989**, Bucharest: Humanitas, 1998, 390pp. reprinted 1999 (English translation of **Ceașescu and the Securitate. Coercion and Dissent in Romania, 1965-1989**, London: Hurst, 1995).
2. **România sub Regimul Comunist (Romania under Communism)**, Bucharest: Fundația Academia Civică, 1997, 232pp. Sponsored by the Soros Foundation and Romanian Ministry of Culture. Distributed for free by the Romanian Ministry of Culture to libraries of 4000 Romanian secondary schools to fill what the Minister, Ion Caramitru, regarded as a lacuna in the coverage in Romanian textbooks of the Communist era in Romania. I am told that this was the first time that any work by a non-Romanian scholar has been promoted in this way in Romania.
3. **Romania under Communist Rule**, Iași: Bucharest: Fundația Academia Civică; 2nd rev.ed., 2006, 283pp.
4. **Communist Terror in Romania: Gheorghiu-Dej and the Police State, 1948-65**, London: Hurst & Co.; New York: St Martin’s Press, 1999, 351pp.
- 4b. **Teroarea comunistă în România. Gheorghiu-Dej și statul polițienesc**,

- 1948-1965, Iași: Polirom, 2001, 259 pp. Romanian version of **Communist Terror in Romania. Gheorghiu-Dej and the Police State, 1948-1965**, London: Hurst, 1999, 351 pp.
5. **Good Wine needs a Bush: The British Council and Romania. 1937 to the Present**. London and Bucharest: The British Council, 2000, 36pp.
  6. **Hitler's Forgotten Ally. Ion Antonescu and his Regime, Romania, 1940-1944**, London: Palgrave Macmillan, 2006, 379 pp.
  - 6b. **Aliatul uitat al lui Hitler. Ion Antonescu și Regimul său, 1940-1944**, Bucharest: Humanitas, 2008, 396 pp. (translation of Hitler's Forgotten Ally. Ion Antonescu and his Regime, Romania, 1940-1944, London: Palgrave Macmillan, 2006, 379 pp.)
  7. **British Clandestine Activities in Romania during the Second World**, Basingstoke UK and New York: Palgrave Macmillan, 2016, 257 pp.
  - 7a. **Activități britanice clandestine în România în timpul celui de-al doilea război mondial**, Bucharest: Humanitas, 2019, 370 pp. (translation of 7),
  8. **Romania under Communism: Paradox and Degeneration**, London; NY: Routledge, 2018. 590 pp.
  9. **In Search of Romania. A Memoir**, London: Hurst, 2022. 294 pp.
  10. **Romania, 1916-1941**, Abingdon; New York: Routledge, 2022, 270 pp.
  11. **În căutarea României. O aventură personală din 1965 până azi**, Bucharest: Humanitas, 2023, 276pp.
  12. **România, 1916-1941. O istorie politică**, Bucharest: Humanitas, 2024, 350 pp. (translation of 10).

JOINT-AUTHORED MONOGRAPHS

1. **Romania observed: studies in contemporary Romanian history:** Bucharest: Encyclopedic Publishing House, 1998 (co-author with Maurice Pearton), 351pp.
2. **Security Intelligence Services in New Democracies: The Czech Republic, Slovakia and Romania**, London: Macmillan, 2001, 291pp (with Kieran Williams)

PUBLISHED LECTURES

'The Importance of the Past. Importanța Trecutului', Bucharest: Editura Fundației Academia Civică, 2023, 104pp.

COLLECTED ARTICLES

1. **Studies in Romanian History**, Bucharest: Editura Enciclopedică, 1991, 350 pp.
2. **Dennis Deletant la Sighet**, Bucharest: Fundația Academia Civică, 2014, 368 pp, photographs. (a collection of my presentations given at the Sighet Annual Conference between 1994-2013) to commemorate the victims of Communism in Romania.

SOLE EDITED BOOKS

1. **Occasional Papers in Romanian Studies, no.1, 1995**, London: SSEES, 1995, 70pp.
2. **In and Out of Focus. Romania and Britain. Relations and Perspectives from 1930 to the Present**, Bucharest: British Council, 2005, 310 pp.
3. **Witnessing Romania's Century of Turnoil. Memoirs of a Political Prisoner. Nicolae Mărgineanu**, Rochester NY: University of Rochester Press, 2017, 350 pp.

JOINT-EDITED BOOKS

1. Dennis Deletant, Harry Hanak, **Historians as Nation Builders: Central and South-East Europe**, London, Macmillan, 1988, 245 pp.
2. Dennis Deletant, Mihail Ionescu, **Romania and the Warsaw Pact, 1955-1989, Cold War International History Project**, Working Paper no.42, Washington DC, 2004, 103pp. (pp1-61 authored by DJD).
3. Dennis Deletant, Mihail.E. Ionescu, **Romania and the Warsaw Pact, 1955-1989. Selected Documents**, Bucharest: Politeia, SNSPA, 2004, 398 pp. (Documents also posted at Cold War International History Project at [www.ics.si.edu CWIHP](http://www.ics.si.edu/CWIHP)) and the Parallel History Project at www.isn.ethz.ch/php/collections (April 2004)).
4. Dennis Deletant, Mihail.E. Ionescu, CD-Rom collection of documents entitled **Romania and the Warsaw Pact**, Bucharest: Institute for Political Studies of Defense and Military History, 2002. Introduction (2000 words) and selection of 12 documents totalling 75 pages.
5. Ottmar Trașcă, Dennis Deletant, **Al III-lea Reich și Holocaustul din**

România. 1940-1944. Documente din arhivele germane (The Third Reich and the Holocaust in Romania. 1940-1944. Documents from the German Archives) Bucharest: Editura Institutului Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel”, 2007, 830 pp. (my contribution 20%)

6. George Cipăianu, Dennis Deletant, Attila Varga, **Attempting the Impossible. Iuliu Maniu, the British, and Romania’s Predicament during the War (1940-1944). Încercând imposibilul. Iuliu Maniu, britanicii, și situația dificilă a României în timpul războiului (1940-1944)**. Academia Română. Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca, Cluj-Napoca: Argonaut, 2020, 527pp.
7. Ernest H. Latham Jr, **Targeted as a Spy**, eds Dennis Deletant and Vadim Guzun, Las Vegas: Vita Histria, 2020, 350pp.

LANGUAGE MANUALS

1. **Colloquial Romanian. A Complete Language Course**, London: Routledge, 1983, 318pp; 2nd ed. 1995
2. **Teach Yourself Romanian**, London: Hodder and Stoughton, 2nd ed. revised, 1997, reprinted, 2001, 3rd ed. Revised, 2003, 245 pp + 60 min. cassette (with Yvonne Alexandrescu).
3. **Colloquial Romanian**, London: Routledge, 2002, 328pp + 2 CDs and 2 cassettes with original tapescripts (with Ramona Gonczol-Davies). **This is a completely new version of item 1**
4. **Teach Yourself Romanian**, London: Hodder and Stoughton, 2nd ed revised, 1997, reprinted, 2001, 3rd ed. Revised, 2003, 245 pp + 60 min. cassette, 4th ed. Revised, 2010, 324pp + CD (with Yvonne Alexandrescu).
5. **Colloquial Romanian**, London: Routledge, 2015, 352pp (with Ramona Gonczol-Davies). **This is a revised version of item 3.**

CONTRIBUTIONS TO BOOKS

1. 150 entries on Romanian writers for **Cassell’s Encyclopaedia of World Literature**, London: Cassell, 1973
2. 230 entries on Romanian writers for **Everyman’s Encyclopaedia**, London: Dent, 1977

3. 'Rumanian' in **A Guide to Foreign Language Courses and Dictionaries**, ed. J Walford and J Screen, London: Library Association, 1977, pp 244-48.
4. 'Romanian Society in the Danubian Principalities in the early 19th century' in **Balkan Society in the age of Greek Independence**, ed. R Clogg, London: Macmillan, 1981, pp 229-48
5. Four entries on Romanian writers in **The Fontana Bibliographical Companion to Modern Thought**, ed. A Bullock and R B Woodings, London: Fontana, 1983
6. Introduction to M Dinescu, **Exile on a Peppercorn**, London: Forest Books, 1985, pp X-XIV
7. 'Some Considerations on the Emergence of the Principality of Moldavia in the Middle of the Fourteenth Century', in **Historians as Nation Builders: Central and South-East Europe**, ed. D Deletant and H Hanak, London: Macmillan, 1988, pp 31-50
8. 'Some Considerations on the Implementation of the Allied-Romanian Armistice Agreement of 12 September 1944' in **Românii în Istoria Universală**, vol. III/i, Iași: Universitatea, 1988, pp 399-419
9. 'Literature and Society in Romania since 1948' in **Perspectives on Literature and Society in Eastern and Western Europe**, ed. G Hosking and G Cushing, London: Macmillan, 1989, pp 121-61
10. 'Language Policy and Linguistic Trends in Soviet Moldavia' in **Language Planning in the Soviet Union**, ed. M Kirkwood, London: Macmillan, 1989, pp 189-216
11. 25 entries on Romanian history and literature for **Longman's Encyclopaedia**, London: Longman, 1989
12. 'What would self-determination mean for the Moldavians' in **The Soviet Union and the Challenge of the Future**, vol. 3: **Ideology, Culture and Nationality**, ed. A Shtromas and M A Kaplan, New York: Paragon House, 1989, pp 479-508
13. 'Romania' and 'The Moldavian SSR' in **The Times Book of Eastern Europe**, London: Times Books, 1990, pp 125-43 & 237-43 Updated entries on above in revised edition 1991, pp 133-153, & 251-259
14. Contributions on 11 authors to **Writers from Eastern Europe**, ed. Celia Hawkesworth, London: The Book Trust, 1991, pp 60-69

15. 'Romania' in **Revolutionary and Dissident Movements**, Third edition, Harlow: Longman Current Affairs, 1991, pp 279-82
16. 'The Rights of Ethnic Minorities in Eastern Europe: Some Considerations' in **Emerging Rights within the New Europe**, ed. R Beddard and D Hill (Southampton Papers in International Policy, no 2), pp 50-56
17. 'The Bessarabia Question', 'Transylvania', and 'Northern Bukovina, Serpents' Island' in **Border and Territorial Disputes**, Third edition, ed. J Allcock, G Arnold, A Day, D S Lewis, L Poultney, R Rance and D Sagar, Harlow: Longman, 1992, pp 37-48, 109-20, & 150-56
18. 'Romania' in **Eastern Europe and the CIS 1992**, London: Europa Publications, 1992, pp 249-54
19. Contributions on 23 authors for **The Everyman Companion to East European Literature**, ed. R B Pynsent and S I Kanikova, London: J M Dent, 1993
20. 'Ethos and Mythos in the History of Transylvania: the case of the chronicler Anonymus', **Historians and the History of Transylvania**, ed. L Péter, Boulder: East European Monographs, 1992, pp 67-86
21. 'The Past in Contemporary Romania: Some Reflections on Recent Romanian Historiography' in **Historians and the History of Transylvania**, ed. L Péter, Boulder: East European Monographs, 1992, pp 133-58
22. 'Convergence versus Divergence in Romania: the Role of the Vatra Românească movement in Transylvania' in **Towards a New Community, Culture and Politics in Post-Totalitarian Europe**, ed Peter J S Duncan and Martyn Rady, University of London: SSEES, LIT Verlag, Hamburg and Munster, 1993, pp 101-119
23. 'Romanian' in **Pergamon Encyclopaedia of Language**, Oxford: Pergamon Press, 1993, pp 555-56
24. 'Ion Luca Caragiale', **International Dictionary of Theatre**, vol. 2, Detroit, London, Washington DC: St James' Press, 1994, pp 165-67
25. 'Influența sovietică asupra securității române, 1944-1953' (Soviet influence on the Romanian securitate) in **Memoria ca formă de justiție**, Comunicări prezentate la Seminarul de la Sighetul Marmației, (10-12 iunie 1994), pp. 35-46.

26. Entries on 'Romania', Bessarabia', Bukovina' and 'Transnistria' in **The Oxford Companion to the Second World War**, Oxford: Oxford University Press, 1995, pp. 129, 169, 954-959 & 1122.
27. 'Romania' in **Traveller's Literary Companion to Eastern and Central Europe**, ed. J Naughton, London: In Print Publishing, 1995, pp. 227-80.
28. 'What was the role of the Romanian Communist party in the coup of 23 August 1944', **Occasional Papers in Romanian Studies, no.1, 1995**, London: SSEES, 1995, pp.25-36.
29. 'Coloniile de muncă din Delta Dunării, 1949–1960', (The Penal Colonies in the Danube Delta, 1949-1960), in **Instaurarea Comunismului – Între Rezistență și represiune**, Bucharest: Fundatia Academia Civica, 1995, pp. 383-87.
30. 'British Policy Towards Romania; 23 August 1944-6 March 1945', **6 Martie 1945. Începuturile Comunizării României**, Bucharest: Editura Enciclopedica, 1995, pp.102-14.
31. Preface to Olivia Manning's *The Great Fortune*, translated and published in Romanian as *Trilogia Balcanică. Marea Șansa*, Bucharest: Editura Univers, 1995, pp.5-15.
32. 'The Soviet Takeover in Romania, 1944-48', **The End of the War in Europe 1945**, ed. Gill Bennett, London: HMSO, 1996, pp. 204-220 (with Maurice Pearton).
33. 'The Debate between Tradition and Modernity in the Shaping of a Romanian Identity', **The Literature of Nationalism. Essays on East European Identity**, ed. Robert B. Pynsent, London: Macmillan, 1996, pp.14-26.
34. Language Policy and Linguistic Trends in the Republic of Moldavia, 1924-1992' in **Studies in Moldovan**, ed. by Donald L. Dyer, Boulder, Colorado: East European Monographs, 1996, pp.53-88. (update of an earlier published article)
35. 'Romania Today' in **Romania Today**, University of Glasgow: Central European Research and Development Unit, 1996, pp.5-15.
36. 'Câteva considerații despre neelucidarea revoluției din decembrie 1989', **Biblioteca Sighet. O Enigmă care împlinește șapte ani. Timișoara, 1989-1996**, Bucharest: Fundația Academia Civică, 1997, pp.37-44.

37. 'Anul 1948 văzut prin optica legației britanice de la București', (*The Year 1948 seen through the eyes of the British legation in Bucharest*) **Analele Sighet**, vol.6, ed. by R. Rusan, Bucharest: Fundația Academia Civică, 1998, pp. 712-715.
38. 'Silviu Crăciunaș (13 februarie 1914-1 februarie 1998). Fragmente dintr-o biografie.', **Analele Sighet**, vol.7, ed. by R. Rusan, Bucharest: Fundația Academiei Civice, 2000, pp.490-495.
39. 'The Evolution of the Romanian Security Services since 1990: Some Observations', **Romanian and British Historians on the Contemporary History of Romania**, ed. by G. Cipăianu and V. Țîrău, Cluj-Napoca; Cluj-Napoca University Press, 2000, pp. 205-16.
40. 'Postface', **Romanian and British Historians on the Contemporary History of Romania**, ed. by G. Cipăianu and V. Țîrău, Cluj-Napoca; Cluj-Napoca University Press, 2000, pp.261-68.
41. Introductory study to Marius Oprea, **Banalitatea Răului. O istorie a securității în documente, 1949-1989** (*The Banality of Evil. A History of the Securitate in Documents, 1949-1989*), Iași: Polirom, 2002, pp.21-55 (in Romanian).
42. 'Transnistria 1942: A Memoir of George Tomaziu. An Eyewitness Account of the Shooting of a Column of Jews Near the Rov River in 1942', **Romania. A Crossroads of Europe**. ed. by Kurt Treptow, Iași: The Center for Romanian Studies, 2002, pp.231-44.
43. '**Romania sub regimul communist (Decembrie 1947-Decembrie 1989)**' (*Romania under the Communist Regime, December 1947-December 1989*) in Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, **Istoria României**, Bucharest: Corint, 2002, pp.392-465 (in Romanian).
44. 'The British Council and Romania: 1934 to the Present', **National Development in Romania and South-Eastern Europe. Papers in Honor of Cornelia Bodea**, ed. by Paul E. Michelson and Kurt W. Treptow, Iași: Center for Romanian Studies, 2002, pp.119-132.
45. 'Preface'to Marius Oprea, Stejărel Olaru, **The Day We Won't Forget, 15 November 1987, Brașov**, Bucharest: Polirom, 2003, pp.9-12.
46. 'De vorbă cu domnul Coposu' (*In conversation with Mr Coposu*), **Cronica unui sfârșit de sistem** (*Analele Sighet*, vol.10), Bucharest: Fundația Academia Civică, 2003, pp.58-60.

47. 'The Security Services since 1989: Turning over a New Leaf', **Romania since 1989. Politics, Economics, and Society**, ed. By Henry F. Carey, Lanham: Lexington Books, 2004, pp. 503-21.
48. 'Transnistria: Câteva considerații despre semnificația acesteia pentru Holocaustul din România', **România și Transnistria: Problema Holocaustului**, ed. by Viorel Achim and Constantin Iordachi, Bucharest: Curtea Veche, 2004, pp.162-200.
49. 'Aspects of the Ghetto Experience in Eastern Transnistria: **The Ghettos and Labor Camp in the Town of Golta**', **Ghettos 1939-1945. New Research and Perspectives on Definition, Daily Life, and Survival**, Washington DC: Center for Advanced Holocaust Studies, United States Holocaust Memorial Museum, 2005, pp.15-66.
50. 'Romanian Studies in the UK', **Mutual Understanding. 125 Years of Anglo-Romanian Diplomatic Relations**, Bucharest: Humanitas, 2005, pp.21-32.
51. 'British Plans and Attempts at Subversion in Romania, 1939-40, in **In and Out of Focus. Romania and Britain. Relations and Perspectives from 1930 to the Present**, ed. by Dennis Deletant, Bucharest: British Council, 2005, pp. 71-86.
52. 'Romania, 1945-89: Resistance, Protest and Dissent' in **Revolution and Resistance in Eastern Europe. Challenges to Communist Rule**, ed. by Kevin McDermott and Matthew Stibbe, Oxford: Berg, 2006, pp.81-99.
53. 'Frustrating German Ambitions: British Military Subversion in Romania, 1939-1940', in **Hegemoniile Trecutului. Profesorului Ioan Chiper la 70 de ani**, ed. by Mioara Anton, Florin Anghel, Cosmin Popa, Bucharest: Curtea veche, 2006, pp.199-210.
54. 'Romania' in **Hitler and His Allies in World War Two**, ed. by Jonathan Adelman, London: Routledge, 2007, pp.166-185.
55. 'Romania's Return to Europe: Between Politics and Culture', **Europe and the Historical Legacies in the Balkans**, ed. by Raymond Detrez and Barbara Segaert, Pieterlen, Switzerland: Peter Lang AG, 2008, pp.83-99.
56. 'Transnistria and the Romanian Solution to the "Jewish Problem"', **The Shoah in the Ukraine. History, Testimony, Memorialization**, ed. by Ray Brandon and Wendy Lower, Bloomington and Indianapolis:

Indiana University Press. Published in association with the United States Holocaust Memorial Museum, 2008, pp.156-89.

57. 'Transnistria' in **The Yivo Encyclopedia of Jews in Eastern Europe**, ed. by Gershon David Hundert, New York: Yivo Institute for Jewish Research/ New Haven: Yale University Press, 2008, vol.2, pp. 1898-1899.
58. 'Rumänien', **Handbuch der kommunistischen Geheimdienste in Osteuropa, 1944-1991**, ed. by Lukasz Kaminski, Krzysztof Persak and Jens Gieseke, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2009, pp. 341-94 (updated version of 'Romania' **A Handbook of the Communist Security Apparatus in East Central Europe, 1944-1989**, ed. by Krzysztof Persak and Lukasz Kaminski, Warsaw: Institute of National Remembrance, 2005, pp.285-328.)
59. 'Lebensbedingungen in den Ghettos und Arbeitslagern in Transnistrien 1942-1944: Der Fall Golta', **Holocaust an der Peripherie. Judenpolitik und Judenmord in Rumänien und Transnistrien 1940-1944**, ed by Wolfgang Benz and Brigitte Mihok, Berlin: Metropol Verlag, 2009, pp.45-70 (updated version of 'Ghetto Experience in Golta, Transnistria, 1942-1944', **Holocaust and Genocide Studies**, vol.18, no.1, Spring 2004, pp.1-24.
60. Preface to R.W. Seton-Watson, **O Istorie a Românilor**, Brăila: Muzeul Brăilei, Editura Istros, 2009, pp. IX-XII.
61. 'Reflections on Romania since 1990', **1989-2009 Incredibila aventură a democrației după comunism**, ed. by Lavinia Stan and Lucian Turcescu, Iasi: Institutul European, 2010, pp. 75-84.
62. 'Political Purges and Mass Repression in Romania, 1948-1955', **Stalinist terror in Eastern Europe. Elite purges and mass repression**, ed. by Kevin McDermott and Matthew Stibbe, Manchester: Manchester University Press, 2010, pp. 141-159.
63. Preface to "**Chestiunea Evreiească**" **în documente militare române 1941-1944**, ed. by Ottmar Trașcă, Bucharest: Institutul European, Institutul 'Elie Wiesel', 2010, pp. 9-11.
64. Preface to **Transilvania roșie. Comunismul român și problema națională**, Cluj-Napoca, Editura Institutului pentru Studiarea Minorităților Naționale, 2010, pp. 9-26.
65. 'Rumunia', **Czekisci. Organy bezpieczeństwa w europejskich krajach bloku sowieckiego, 1944-1998**, ed. by Krzysztof Persak and Lukasz

Kaminski, Warszawa: Instytut Pamięci Narodowej, 2010, pp.469-516 (updated version of 'Romania' in **A Handbook of the Communist Security Apparatus in East Central Europe, 1944-1989**, ed. by Krzysztof Persak and Lukasz Kaminski, Warsaw: Institute of National Remembrance, 2005, pp.285-328.)

66. 'Condițiile de viață în ghetourile și lagarele de muncă din Transnistria în anii 1942-1944: cazul Golta', **Holocaustul la periferie. Persecutarea și nimicirea evreilor în România și Transnistria în 1940-1944**, ed. by Wolfgang Benz and Brigitte Mihok, Chisinau: Editura Cartier, 2010, pp.66-107, updated version in Romanian of 'Ghetto Experience in Golta, Transnistria, 1942-1944', **Holocaust and Genocide Studies**, vol.18, no.1, Spring 2004, pp.1-24.
67. 'Transnistria: The Romanian Solution to the Jewish Problem', **US-Romanian Relations in the Twentieth Century**, ed. by Ernest H. Latham Jr, Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2010, pp.107-126.
68. 'Ion Antonescu: The Paradoxes of his Regime, 1940-44', **In the Shadow of Hitler. Personalities of the Right in Central and Eastern Europe**, ed. by Rebecca Haynes and Martin Rady, London: I.B. Tauris, 2011, pp.278-294.
69. 'Interogând trecutul. Câteva reflecții asupra studiului de după 1990 al comunismului din România', in **Fără termen de prescripție. Aspecte ale investigării crimelor comunismului în Europa**, ed. by Sergiu Musteață and Igor Cașu, Chișinău: Cartier, 2011, pp.122-38.
70. 'Nationalism as Unification. Some considerations on the role of the Historian as Nation-BUILDER', in **La Costruzione dello Stato-nazione in Italia**, ed. by Adriano Roccucci, Rome: Viella, 2012, pp.25-38.
71. Introductory Study to **Spectrele lui Dej. Incursiuni în biografia și regimul unui dictator**, (Dej's Spectres. Incursions into the biography and regime of a dictator) eds Ștefan Bosomitu and Mihai Burcea, Bucharest: Polirom, 2012, pp. 15-27.
72. Preface to **Dicționarul Ofițerilor și Angajaților Civili ai Direcției Generale a Penitenciarelor**, vol.2: **Aparatul Central (1948-1989)**, ed. Mihai Burcea, Marius Stan, Mihail Bumbeș, Bucharest: Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Polirom, 2012, pp.17-21.
73. 'Condemned But Not Forgotten: The Fate of pro-British activists in Romania, 1945-1964', in Radu G. Păun, Ovidiu Cristea (eds), **Istoria: utopie**,

amintire si proiect de viitor. Studii oferite profesorului Andrei Pippidi la implinirea a 65 de ani. Iași: Editura Universității 'Alexandru Ioan Cuza', 2013, pp. 459-473.

74. Preface to **Dosarul de Securitate al Unui Ambasador: Coen Stork (The Securitate file of an ambassador: Coen Stork)**, Bucharest: Humanitas, 2013, pp.5-16.
75. Preface to **Dosarul Brucan. Documente ale Direcției a III-a Contraspionaj a Departamentului Securității Statului (1987-1989)**, ed. Radu Ioanid, Bucharest: Polirom, 2013, pp.7-19.
76. 'Good Wine Needs as Bush: The British Council and Romania, 1937-1990', **The Long and Winding Road. Recollections from our 75 years in Romania**. London: The British Council, 2013, pp.9-30.
77. 'Im Geist der Vergebung, nicht der Vergessens', Katharina Kilzer, Helmut Müller-Enbergs (eds), **Die rumänische Gedenkstätte Memorial Sighet**, Berlin: Frank & Timme, 2013, pp.47-52.
78. 'The German Secret Services in Romania: „Kriegsorganisation Rumänien”/ „Abwehrstelle Rumänien” and Intelligence Cooperation between Romania and Germany over the Defence of the Romanian Oil-Fields, 1939-1944', in Daniel Dumitran, Valer Moga (Eds.), **Economy and Society in Central and Eastern Europe. Territory, Population, Consumption. Papers of the International Conference held in Alba Iulia, April, 25th-27th, 2013**, Wien-Zürich-München, Lit Verlag, 2013, pp. 343-362 (with Ottmar Trașca).
79. Dennis Deletant, 'The Historian as Nation-Builder', **Istorie ca Datorie. Omagiu academicianului Ioan-Aurel Pop la împlinirea vârstei de 60 de ani**, Ioan Bolovan, Ovidiu Ghitta (eds). Cluj-Napoca: Academia Română/Centrul de Studii Transilvane, 2015, pp.105-16.
80. 'Romania's Commitment to the Rule of Law?', **Post-Communist Romania at Twenty-Five. Linking, Past, Present and Future**, Lavinia Stan and Diane Vancea (eds). Lanham, Boulder, New York, London: Lexington Books, 2016, pp.219-240.
81. 'Afterword', **Romanian Diplomats in the Service of Humanity. Constantin I. Karadja and the Salvation of Romanian Jews in Europe During the Third Reich (1932-1944)**, Ottmar Trașcă and Stelian Obiziuc (eds). Cluj-Napoca: Argonaut, 2017, pp.688-91.

82. 'Britain and Iuliu Maniu, 1942-1945', **Din modernitate spre contemporaneitate. Studii istorice dedicate lui George Cipăianu la împlinirea vârstei de 75 de ani.** Valentin Orga, Ottmar Trașcă, Liviu Țîrău, Virgiliu Țîrău (eds), Cluj-Napoca: Argonaut, 2017, pp.498-515.
83. 'In and Out of Focus: an Academic in the Sights of the *Securitate*, 1965-1989', **SSEES Centennial Lectures. Studies in Russia and Eastern Europe**, no.14, London: University College, 2017, pp.65-87.
84. Dennis Deletant, English-language translation of Romanian-language content in Radu Ioanid, **The Iași Pogrom, June-July 1941. A Photo Documentary from the Holocaust in Romania**, Indiana: Indiana University Press. Published in Association with the United States Holocaust Memorial Museum and the Elie Wiesel National Institute for the Study of the Holocaust in Romania, 2017.
85. Dennis Deletant, 'Preface' to Andrei Muraru, **Vișinescu, tortionarul uitat. Închisoarea, crimele, procesul (Vișinescu, the Forgotten Torturer. Prison, the Crimes, the Trial)**, Bucharest: Polirom, 2017, pp.9-10.
86. Dennis Deletant, 'Afterword' to **Dosarul de securitate al unui diplomat american: Ernest H. Latham Jr., 1979-1987(The Securitate File of an American diplomat: Ernest H. Latham)**, Vadim Guzun (ed.), Bucharest: Editura Militară, 2017, pp.533-34.
87. Dennis Deletant, 'Romania', **Joining Hitler's Crusade. European Nations and the Invasion of the Soviet Union, 1941**, David Stahel (ed.), Cambridge: Cambridge University Press, 2018, pp. 46-78.
88. Dennis Deletant, 'Rezistența împotriva valului dominației sovietice. Preludiu la abdicarea regelui', ('Battling the Tide of Soviet Domination: The Prelude to King Michael's Abdication'), **Regele, Comuniștii și Coroana. Adevărata istorie a abdicării lui Mihai I**, Alexandru Muraru, Andrei Muraru (eds), Bucharest: Polirom, 2017, pp.33-55.
89. Dennis Deletant, 'Preface' to **Mihai Botez. Trei Schițe de Portret. Documente.** Radu Ioanid (ed.), Bucharest: Polirom, 2018, pp.8-10.
90. Dennis Deletant, 'Preface' to Vadim Guzun (ed), **Complimente de la Tanti Haritina. Spionaj Sovietic în România, 1924-1944**, Cluj-Napoca: Editura Argonaut, 2018, pp.11-22.
91. Dennis Deletant, 'Ion Antonescu. The Temptation of Fascism', **Ideological**

- Storms**, Vladimir Tismăneanu, Bogdan Cristian Iacob (eds), Budapest: Central European University Press, 2018, pp.273-318.
92. Dennis Deletant, 'Preface' to Radu Ioanid, **Holocaustul în România. Distrugerea evreilor și romilor sub regimul Antonescu, 1940-1944**, ediția a III-a revăzută și adăugită, Bucharest: Editura Institutului Național pentru Studiarea Holocaustului din România "Elie Wiesel", United States Holocaust Memorial Museum, Polirom, 2019, pp.8-15.
93. Dennis Deletant, 'Forward' to Andrei Ursu, Roland O. Thomasson, Mădălin Hodor **Trăgători și mistificatori**, Bucharest: Polirom, 2019, pp. 7-18.
94. Dennis Deletant, 'Observând Revoluția: Câteva reflecții personale', **Revoluția Română din decembrie 1989. Învinși și învingători**, Anneli Ute Gabanyi, Alexandru Muraru, Andrei Muraru, Daniel Șandru (eds), Bucharest: Polirom, 2020, pp. 491-507.
95. Dennis Deletant, 'Romania. Creating the Nation-State, 1918 and Beyond', **Școală, Biserică, Stat și Națiune în Istoria României. Omagiu Profesorului Cornel Sigmirean la împlinirea vârstei de 65 de ani**, Liviu Boar, Ioan Bolovan, Laura Stanciu (eds), Cluj-Napoca: Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, 2021, pp.141-52.
96. Dennis Deletant, 'What's in a Word? Trianon'. **Omagiu Profesorului Vasile Pușcaș la împlinirea vârstei de 70 de ani**, Ioan Bolovan (ed), Cluj-Napoca: Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, 2022, pp.67-79.
97. Dennis Deletant, 'Life in Ceaușescu's Romania'. **Dictatorship and Daily Life in Twentieth-Century Europe**, Lisa Pine (ed.), London: Bloomsbury Academic, 2022, pp. 179-204.
98. Dennis Deletant, 'Introduction' to **Post-Communist Progress and Stagnation at 35. The Case of Romania**, Lavinia Stan, Diane Vancea (eds), Palgrave Macmillan, Springer Nature Switzerland, 2024, pp. 1-10.
99. Dennis Deletant, 'Introduction' to Călin Hentea, **România. Album de Istorie: 1900-1947**, Cluj-Napoca: Editura Mega, 2024, pp.9-11.
100. Preface to the Romanian edition of Ion Rațiu, **Moscova provoacă lumea**, Bucharest: Editura Omnium, 2024, 11-16.
101. 'Iuliu Maniu și Marea Britanie, 1940-1945', **Familia Maniu în Istoria Românilor**, ed. Marin Pop, Cluj-Napoca: Editura Mega, 2024, 167-174.

102. Preface to Petre Mihai Băcanu, **Bilet de ieşire. Memorii**, Bucharest: Editura Vremea, 2024, 5-14.

ARTICLES

IN PEER-REVIEWED JOURNALS (OR EQUIVALENT)

1. 'A Copy of the Original Greek Version of John Calecas's Homily for Easter Sunday in the British Museum', **Revue des études sud-est européennes**, vol. X (1972), No 2, Bucharest, pp 219-25
2. 'A Survey of Rumanian Presses and printing in the Sixteenth Century', **The Slavonic and East European Review**, vol. 53, No 131 (April 1975), pp 161-74
3. 'The Sunday Legend', **Revue des études sud-est européennes**, vol. XV, No 3 (1977), pp 431-52
4. 'The Soviet View of Bessarabia', **The Slavonic and East European Review**, vol. LVI, No 1 (January 1978), pp 115-18
5. 'Slavonic Letters in Moldavia, Wallachia and Transylvania from the Tenth to the Seventeenth Centuries', **The Slavonic and East European Review**, vol. 58, No 1 (January 1980), pp 1-21
6. 'Some Aspects of the Byzantine Tradition in the Rumanian Principalities', **The Slavonic and East European Review**, vol. 59, No 1 (January 1981), pp 1-14
7. 'Rumanian Presses and printing in the Seventeenth Century, Part I', **The Slavonic and East European Review**, vol. 60, No 4 (October 1982), pp 481-99
8. 'Rumanian Presses and Printing in the Seventeenth Century, Part II', **The Slavonic and East European Review**, vol. 61, No 4, (October 1983), pp 481-511
9. 'Genoese, Tatars and Rumanians at the mouth of the Danube in the Fourteenth Century', **The Slavonic and East European Review**, vol. 62, No 4 (October 1984), pp 511-30
10. 'Moldavia between Hungary and Poland, 1387-1412', **The Slavonic and East European Review**, vol. 64, No 2, pp 189-211
11. 'The Molotov-Ribbentrop Pact and its Consequences for Bessarabia: Some Considerations on the Human Rights Implications', **Revue Roumaine d'Histoire**, vol. XXX (1991), No 3-4, pp 221-33
12. 'The securitate and the Police State in Romania, 1948-64', **Intelligence and National Security**, vol. 8, No 4 (October 1993), pp 1-25

13. 'The securitate and the Police State in Romania, 1948-64 (II)', **Intelligence and National Security**, vol. 9, No 1 (January 1994), pp 22-49
14. 'New Light on Gheorghiu-Dej's Struggle for Dominance in the Romanian Communist Party, 1944-49', **Slavonic and East European Review**, vol.73, no.4 (October 1995), pp.659-90.
15. 'The Repression of the Gheorghiu-Dej Era in the Light of the Securitate Files', **Occasional Papers in Romanian Studies, No.2**, ed. By Rebecca Haynes, London: SSEES, 1998, pp.111-124.
16. 'The Post-Communist Security Services in Romania', **Occasional Papers in Romanian Studies, No.2**, ed. By Rebecca Haynes, London: SSEES, 1998, pp.173-192.
17. 'Ghetto Experience in Golta, Transnistria, 1942-1944', **Holocaust and Genocide Studies**, vol.18, no.1, Spring 2004, pp.1-24.
18. Deletant, Dennis (2007) 'Taunting the Bear': Romania and the Warsaw Pact, 1963-89', **Cold War History**, 7:4, 495 – 507.
19. 'Cheating the Censor: Romanian Writers under Communism', **Central Europe**, vol.6, no.2 (November 2008), pp.122-171.
20. 'Researching MI6 and Romania, 1940–49', **Slavonic and East European Review**, vol. 89, no. 4 (October 2011), pp. 662-89.
21. 'Testing the Parameters of Democracy: Romania in 2013', **Georgetown Journal of International Affairs Online Publications section**
<http://journal.georgetown.edu/2013/04/17/testing-the-parameters-of-democracy-romania-in-2013/> April 2013.
22. Dennis Deletant, Larry Watts, and Adam Burakowski, 'Did Nicolae Ceaușescu Call for Military Intervention Against Poland in August 1989?', **Cold War International History Project**, e-dossier no.60, <http://www.wilsoncenter.org/publication/did-nicolae-ceau%C8%99escu-call-for-military-intervention-against-poland-august-1989>. February 2015.
23. 'Shattered Illusions: Britain and Iuliu Maniu, 1940-1945', *Journal of Romanian Studies*, vol.1, no.1 (2019), pp.53-76.
24. 'December 1989 in Romania. People's Revolt, Revolution or Coup d'état?', *Transylvanian Review*, vol.28, no.3 (Autumn 2019), pp.28-45.

25. 'Introduction', **Trianon: 100 years after**, pp.22-26, <https://www.lse.ac.uk/ideas/publications/reports/trianon-100-years-after> and here: <https://fspac.ubbcluj.ro/ro/evenimente/trianon-100-years-after>
26. 'The Principal Features of Political Anti-Semitism in Interwar Romania', **Holocaust. Studii și Cercetări**, vol. XIII, issue 1 (14), 2021, 1-20.

IN OTHER JOURNALS

1. 'Rumanian Studies', **The Year's Work in Modern Language Studies**, vol. 33 (1971), London: MHRA, pp 472-77
2. 'O Copie după Didahiile lui Ivireanul', **Manuscriptum**, vol. V (1974), No 2, Bucharest, pp 162-63
3. 'A Survey of the Gaster Books in the School of Slavonic and East European Studies Library', **Solanus**, No 10 (June 1975), pp 14-23
4. 'Un Manuscris al lui Mihail Moxa din Muzeul Britanic', **Revista de istorie și teorie literară**, vol. 24, No 2 (1975), Bucharest, pp 255-62.
5. 'Fondul Gaster în Biblioteca Universității din Londra', **Almanah Tribuna '76**, (1976), Cluj, pp 204-07.
6. 'Un centru de Studii Românești la Universitatea din Londra', **Limba și Literatură**, Bucharest, 1976, pp 147-48.
7. 'The Slavonic and East European Review', **Cahiers roumains d'études littéraires**, No 4 (1978), Bucharest, pp 131-32
8. 'Vestigii ale culturii românești în bibliotecile din Anglia', **Luceafarul**, No 13 (31 martie 1979), Bucharest, p 8
9. 'A Survey of Rumanian Literature in the 19th and 20th centuries', **Modern Languages**, vol. LXI, No 1 (March 1980), pp 37-42.
10. 'Arhivele și bibliotecile britanice, sursă a culturii românești', **Panoramic britanic**, (Autumn 1981), London: COI, pp 47-49.
11. 'Mărturii românești în arhive și biblioteci britanice', **Magazin istoric**, vol. XVII, no 9 (September 1982), pp 29-30
12. 'Nicolae Titulescu și Marea Britanie', **Panoramic britanic**, (Autumn 1982), London: COI, p 5

13. 'Romania and the Moldavian SSR', **Soviet Analyst**, vol. 12, No 1, (January 1983), pp 6-8
14. 'Istorici români și Moldova', **Panoramic britanic** (Autumn 1983), London: COI, pp 34-37
15. (pseud. D Aspinall) 'Romania: Queues and Personality Cults', **Soviet Analyst**, vol. 13, No 10 (16 May 1984), pp 4-5
16. 'Cuvânt la decernerea premiului', **Secolul 20**, Nos 270-271, 6-7 (1983), Bucharest, pp 160-62
17. 'Archie Gibson: The Times correspondent in Romania 1928-40', **Anuarul Institutului de istorie și arheologie 'A D Xenopol'**, vol. XXII (1985), pp 135-48
18. (pseud D Aspinall) 'Romanians Bite the Bullet', **Soviet Analyst**, vol. 14, No 11 (29 May 1985), pp 5-6
19. 'Romanian literature in English', **Cahiers roumains d'études littéraires**, 1985, No 2, pp 139-41
20. 'Archie Gibson's Prayer for Peace', **The Slavonic and East European Review**, vol. 64, No 4, pp 571-74
21. 'A Shuttlecock of History: Bessarabia', **The South Slav Review**, vol. 10, No 4 (Winter 1987), pp 1-14
22. 'The Past in Contemporary Romania', **Slovo**, vol. 1, No 2 (November 1988), pp. 77-91
23. 'Crimes Against the Spirit', **Index on Censorship**, vol. 18, No 8 (September 1989), pp 25-28 & 33-34
24. 'Romania', **1989 Britannica Book of the Year**, Chicago: Encyclopaedia Britannica, pp 474
25. 'The Romanian Elections of May 1990', **Representation: Journal of the Electoral Reform Society**, (Winter 1990), pp 23-26
26. 'Romania', **1990 Britannica Book of the Year**, Chicago: Encyclopaedia Britannica, pp 491-92
27. 'The Role of Vatra Românească in Transylvania', **RFE/RL Research Institute Report on Eastern Europe**, vol. 2, No 5 (1 February 1991), pp 28-37

28. 'Actualitatea gândirii lui Nicolae Titulescu în problema minorităților' (The topicality of Nicolae Titulescu's thinking on the problem of minorities), **22**, No 11, (22 March 1991), pp 14
29. 'Rewriting the past: trends in contemporary Romanian historiography', **Ethnic and Racial Studies**, vol. 14, No 1 (January 1991), pp 64-86
30. 'In the Aftermath of Ceaușescu: Romania's Current Problems', **New Hampshire International Seminar Papers**, Durham, New Hampshire: University of New Hampshire, (April 1991), 25 pp
31. (with Prof Paul Michelson), 'Moscow 1939 - Chișinău 1991: The Ribbentrop-Molotov Pact Conference in Moldavia', **Report on the USSR**, vol. 3, No 34 (23 August 1991), pp 16-18
32. 'Pactul Molotov-Ribbentrop și Consecințele lui pentru Basarabia', **22**, Anul II, No 36, p 9, No 37, pp 11-13
33. 'Romania', **1991 Britannica Book of the Year**, Chicago: Encyclopaedia Britannica, pp 473-75
34. 'A Balancing Act – Romania, 1919-40', **History Today**, vol. 42 (June 1992), pp 48-54
35. 'Romania', **1992 Britannica Book of the Year**, Chicago: Encyclopaedia Britannica, pp 439-40
36. 'Social Engineering in Romania: Ceaușescu's Systematization Program, 1965-1989', **Romanian Civilization**, vol. 2, No 1 (Spring 1993), pp 53-74
37. 'Romania', **1994 Britannica Book of the Year**, Chicago: Encyclopaedia Britannica, pp 450-51
38. 'The Romanian Gulag in the 1950s', **Slovo**, vol. 7, No 2 (October 1994), pp 53-75
39. 'Romania', **1995 Britannica Book of the Year**, Chicago: Encyclopaedia Britannica, pp 450-51
40. 'The Role of Soviet Advisors in the Romanian Security Apparatus, 1944-1954', **Revue roumaine d'histoire**, vol. 33, Nos 3-4 (1994), pp 345-53 (English language version of earlier item)
41. 'Politica britanic' față de România – 23 august 1944 – 6 martie 1945', **22**, No 10 (8-15 March 1995), p 11

42. 'Minoritățile și autonomia în Europa de East contemporană: schimbări ale percepției internaționale', **Alterra 1**, vol.1 (1995), pp 7-17
43. 'The securitate legacy in Romania. Who is in Control?', **Problems of Post-Communism**, (November-December 1995), pp. 23-28.
44. 'Fatalism and Passiveness in Romania: Myth and Reality', **Saeculum**, 'Lucian Blaga' University of Sibiu, vol.1 (1995), nos 3-4, pp.75-87 (published in April 1997).
45. (with Peter Siani-Davies) 'The Romanian Elections of November 1996', **Representation**, vol.35 (Spring/Autumn 1998), nos 2 & 3, pp. 155-67.
46. 'The Image of France in the Romanian People's Republic, 1948-1965', **Forum for Modern Language Studies 2000**, vol.xxxvi, no.2, pp.143-152.
47. 'Have new institutional structures been put in place for the production, dissemination and reception of historical knowledge since the end of the Cold War? Do they work? How?' **Xenopolitana**, vol.XI (2003), nos 1-2, pp.3-8.
48. 'Memoriul unor intelectuali români, înaintat la Palat, în vara 1942' (A Memorandum by Romanian writers and professors, submitted to King Michael in summer 1942), **Sfera Politicii**, no.107, 2004, pp.49-53.
49. 'Intoarcerea României în Europa: între politică și cultură' ('Romania's return to Europe; between Politics and Culture), **22** (12-18 January 2007), pp.14-18.
50. 'Dosarul meu de securitate', (my securitate dossier), **22** (31 August-5 September 2007, pp.7-8.
51. 'Tappe, Eric Ditmar (1910–1992)', **Oxford Dictionary of National Biography**, Oxford University Press, May 2010 [<http://www.oxforddnb.com/view/article/98435>, accessed 27 May 2010].
52. 'Interogând trecutul. Câteva reflecții asupra studiului de după 1990 al comunismului din România', in **Fără termen de prescripție. Aspecte ale investigării crimelor comunismului în Europa**, ed. by Sergiu Musteață and Igor Cașu, Chișinău: Cartier, 2011, pp.122-38.
53. Ion Antonescu and the Holocaust in Romania, **East Central Europe 39 (2012)** 61–100. Koninklijke Brill NV, Leiden, 2012 DOI 10.1163/187633012X635627

54. 'Testing the Parameters of Democracy: Romania in 2013', **Romanian Review of Political Science and International Relations**, vol.10, no.2 (2013), pp. 105-116.
55. Dennis Deletant, 'Revisiting the 1989 Romanian Revolution: Some Personal Reflections', **Archiva Moldaviae**, vol.IV, 2014, pp.227-52.
56. Dennis Deletant, 'Persona non Grata', **The Hoya**, 9 October 2015.
57. 'Operațiuni SOE în România, 1939-1949', **Magazin Istoric**, anul L, nos 2,3,4 (February, March, April,) 2017, pp.7-10, 49-52, 60-64.
58. 'România în Primul Război Mondial și mai departe. Romania in the First World War and Beyond', **Anuarului Institutului de Studii Italo-Român nr XV/ 2018** <http://www.editura.ubb cluj.ro/www/ro/books/search.php?ofs=0&txt=anuarul%20inst&chk=1&src=2>
59. 'What's in a Word? Trianon' <https://www.g4media.ro/whats-in-a-word-trianon.html> 2 June, 2020.
60. 'Câtă semnificație poate avea un cuvânt ? Trianon' 2 iunie 2020 <https://www.g4media.ro/exclusiv-cata-semnificatie-poate-avea-un-cuvant-trianon.html>
61. 'Ion Mihai Pacepa: a Personal View', 22 February 2021 <https://www.g4media.ro/ion-mihai-pacepa-a-personal-view.html>
62. 'Procesul lui Ion Antonescu. Act de justiției sau răzbunare comunistă' <https://www.rfi.ro/politica-133640-procesul-lui-ion-antonescu-act-de-justitie-sau-razbunare-comunista>
63. 'The Saliency of the Past: Some Thoughts on the Case of Romania'. A Farewell lecture, delivered at Georgetown University, Washington DC, on 5 May 2020. *Historical Yearbook Romania 2021*, vol.XVIII, 2021, 5-15.
64. 'O Relație Dificilă', **Magazin Istoric**, 6 (2022)

REVIEWS

Article referee for *The Slavonic and East European Review*, *Cold War History*, *The Journal of Modern History*, *Balkan History*, *Balkanistica*.

Contributed reviews to the *English Historical Review*, *The Slavonic and East European Review*, *International Affairs*, *Slavic Review*, *The Times Literary Supplement*, *Balkan History*.

TRANSLATIONS

Translation of and Introduction to M Sorescu, **Vlad the Impaler**, London: Forest Books, 1987, 112 pp.

September 2024

2024

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
Virtute et Sapientia

Șoseaua Panduri nr. 90, București, România
www.unibuc.ro